

Kurum Bakımı Altındaki Çocukların Eğitimsel İhtiyaçlarına Güncel Bir Bakış

Burak Can Korkmaz^a ve Yavuzhan Barış Demiryürek^b

Öz

Eğitim tüm çocuklar için öncelikli bir hedeftir. Fakat kurum bakımı altındaki çocukların aile yaşantısından uzak olması ve travmatik öykülerinin bulunması eğitim çıktılarını olumsuz etkilemektedir. Dünyanın birçok bölgesinde sayıları artış gösteren kurum bakımı altındaki çocukların yaşitlarına nazaran eğitimsel çıktıların daha olumsuz olduğunun literatür tarafından bildirilmesi bu konudaki çalışmaların önemini artırmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında kurum bakımı altındaki çocukların yaşadıkları eğitim sorunlarının açıklanması ve mevcut eğitim ihtiyaçlarının tartışılması yoluyla politika önerileri sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada döküman analizi kullanılmıştır. Kurum bakımı altındaki çocukların ev tipi kurum bakım modelinde çok daha olumlu çıktılar elde ettikleri saptanmıştır. Aile yaşantısına yaklaşan kurum bakım modelleri çocuklara daha özel bir ilgi gösterilmesi sayesinde ders çalışma, ödev yapma, okula devam etme gibi alışkanlıkların kazandırılmasını kolaylaştırmaktadır. Okul, aile ve kurum bakımı üçlü sisteminin işlevsellik kazanması kurum bakımındaki çocukların eğitimsel çıktılarını artırabilir.

Anahtar Kelimeler: kurum bakımı, eğitim, akademik başarı, okul

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:01.10.2024

Düzeltilme Tarihi: 19.01.2025

Kabul Tarihi:12.02.2025

Elektronik Yayın Tarihi: 25.08.2025

Makale Türü

Derleme

Giriş

Eğitim hakkı herkes için geçerlidir ve bu hak bireylerin gelecekte refah içinde yaşam sürmeleri açısından değerlidir (Covell vd., 2016). Türkiye'de eğitim hakkı 1973 yılında yayımlanmış olan Milli Eğitim Temel Kanunu içerisinde Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden biri olarak tanımlanmıştır. Bu ilkeye göre her bireyin ilköğretimden faydalanabileceği bildirilmiştir. Daha üst seviye eğitim kurumlarından ise isteyen bireylerin ilgi ve yetenekleri ölçüsünde faydalanabilecekleri belirtilmiştir (Resmi Gazete, 1974). Tüm çocuklar için eğitim durumu hem mevcut iyilik hali hem de gelecekte sahip olacakları imkanlar açısından önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Mochache, 2021). Fakat koruma ve bakım altındaki çocuklar için eğitim çıktıları diğer çocuklardan farklıdır (Patel vd., 2022). Çünkü bu çocukların diğer çocuklara nazaran yaşadıkları zorluklar daha fazla olmakta ve onların eğitim durumunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Mwoma ve Pillay, 2016). Eğitim anlamında yaşadıkları zorluklar yalnızca koruma ve bakım altındaki çocukları değil, aynı zamanda içinde bulundukları toplumu etkilemesi yönüyle önemlidir (Putra ve Anwar, 2023). Çünkü birçok ülkede genel çocuk nüfusu içerisinde sayılarının azımsanmayacak derecede yüksek olduğu bilinmektedir (Coneus vd., 2014). Ebeveyn yoksunluğu çeken koruma ve bakım altındaki çocukların diğer çocuklara nazaran daha fazla okul devamsızlığı yapma ve okulu bırakma eğiliminde olmaları büyük bir endişe kaynağıdır (Singh ve Sekher, 2021).

Eğitim sistemine dahil olmayan çocukların yoksulluk, çocuk işçiliği, çocuk yaşta evlilikler gibi farklı sorunlarla karşılaşma ihtimalleri artmaktadır (Ak, 2022; Aktaş, 2018; Udu vd., 2017). Örneğin çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda riskli cinsel davranış gibi sorunların ortaya çıktığı ve bunun bir sonucu olarak bu çocukların HIV/AIDS hastalıkları karşısında savunmasız bir hale geldikleri öne sürülmektedir (Thomas vd., 2021). Bu konuda eğitim psikologlarının özellikle savunmasız durumda olan çocuklara yönelik olarak güçlendirici programlara ve okul faaliyetlerine öncelik vermeleri gerekliliği vurgulanmaktadır (Pillay, 2020). Buradan hareketle okul ortamı, okul öğretmenleri ve uzmanları çocuğun eğitimsel ihtiyaçları ile birlikte biyopsikososyal gelişiminde temel sistemler arasında yer almaktadır (Dhar vd., 2016). Fakat eğitim olanaklarından yoksun ve eğitim katılımı düşük olması durumunda koruma ve bakım altındaki

^a Ankara Üniversitesi, Eğitim Psikolojisi Doktora Programı, bc.korkmaz@outlook.com, ORCID: 0000-0002-7122-9289

^b Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Doktora Programı, yavuzhandemiryurek@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7174-3061

çocukların okul sisteminden uzak kalacağı aşıkardır (Singh ve Sekher, 2021). Bu durumda halihazırda yaşamakta olduğu yurt veya ev ortamı ise çocuğun gelişimini şekillendiren yegâne sistem olma riski altında kalacak ve destekten yoksun ve hata kaldırmayan bir role bürünme ihtimali ortaya çıkacaktır. Çocuğun tüm zamanını geçirmesi yönüyle denge sağlama konusunda çok daha fazla efor sarf edeceği barınma imkânı sağlanan ev veya yurdun, okul sisteminden yoksun bir şekilde sağlayacağı kısmi olanaklar eğitimsel ihtiyaçların karşılanamaması sonucunda doğrudan ve dolaylı etkiler ortaya çıkarabilir. Riskli cinsel davranış ve AIDS örneği üzerinden değerlendirildiğinde Fana (2021) Güney Afrika’da lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada okul sisteminde bulunan öğretmenlerin sağlık çalışanları ile birlikte çocuklara riskli cinsel davranış konusunda bilgi veren iki temel kaynaktan biri olduğunu ileri sürmektedir. Hunt (2015) ise okul sisteminin riskli cinsel davranışın gerçekleşmesine olanak tanımayarak kendi içerisinde bir denetim mekanizması oluşturduğunu bildirmektedir. Bu sistemden mahrum kalması durumunda ise çocuğa bilgi vererek önleyici unsurları sunan ve çocuğu gözetleyerek denetleme işlevini sürdüren tek sistem aile kurumu veya kurum bakımı olma riski altında kalacaktır. Koruma ve bakım altındaki çocuklar için ise halihazırda aileden yoksun olmaları aynı zamanda okul sisteminden mahrum kalmaları ile birleştiğinde bu kesişimin daha büyük olumsuz sonuçlara sebebiyet verebileceği düşünülebilir. Bu sebeple koruma ve bakım altındaki çocukların mevcut eğitimsel ihtiyaçlarının güncel literatür ışığında değerlendirilmesi gerekli ve önemlidir.

Son 10 yılda dünyanın birçok bölgesinde koruma ve bakım altındaki çocukların sayısında artış yaşandığı göze çarpmaktadır (Pillay, 2018). Dünya genelinde her 100.00 çocuktan 102’sinin kurum bakımında bulunduğu tahmin edilmektedir (UNICEF, 2024). Türkiye’de ise 2015 yılında 12.689 olan kurum bakımı altındaki çocuk sayısı 2023 yılında 14.435’e yükselmiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024). Bu sebeple bu dezavantajlı grup için yaşanan sorunların kökleşerek yayılması tehlikesi sebebiyle bu sorunların incelenmesi önemli görülmektedir (Li vd., 2024). Bu grubun sahip olduğu eğitim durumu ve mevcut ihtiyaçları bölgeler arasında farklılıklar gösterebilmektedir (Pati, 2015). Diğer taraftan bu grubun eğitimsel çıktılarına etki eden belirli faktörler olduğu öne sürülmekte ve bu faktörlerin anlaşılmasının sorunların çözümünde faydalı olabileceği ifade edilmektedir (Olanrewaju vd., 2015). Dolayısıyla koruma ve bakım altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında kurum bakımında kalmakta olan koruma ve bakım altındaki çocukların yaşamakta oldukları eğitim sorunlarının açıklanması ve mevcut eğitim ihtiyaçlarının tartışılması yoluyla politika önerileri sağlanması amaçlanmaktadır. Çalışmanın alt amaçları ise; Türkiye’de kurum bakım sisteminin koruma ve bakım altındaki çocukların eğitimi için sağladığı olanakların ortaya çıkarılması, kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel sorunlarına yönelik politika önerileri sunulmasıdır.

Çalışmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda yapılandırılan araştırma sorusu şu şekildedir: Kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçları ve bu konudaki sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

Kurum bakımı altındaki çocukların eğitime yönelik alanyazın incelendiğinde, bu grubun eğitimsel süreçlerde dezavantajlı bir konumda bulunduğu görülmektedir. Uluslararası araştırmalar, bu çocukların akademik başarılarının düşük, okul devamsızlıklarının ise yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Akram vd., 2015; Kamath vd., 2017). Eğitimsel sorunların yalnızca bireysel değil, toplumsal düzeyde de olumsuz etkiler yarattığı görülmektedir (Aktaş, 2018; Udu vd., 2017). Türkiye’de yapılan çalışmalar da uluslararası alanyazına paralel olarak kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının fazla olduğunu ve çeşitli sorunların yaşanabildiğini vurgulamaktadır (Yaşar ve Dağdelen, 2013, s. 216; Yaşar ve Özbey, 2019). Bununla birlikte, mevcut literatürün özellikle Türkiye bağlamında kurum bakımındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarını sistematik biçimde ele alma konusunda sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle, söz konusu grubun eğitimsel durumunun güncel veriler ışığında incelenmesi ve politika önerileri geliştirilmesi önemli bir gereklilik olarak göze çarpmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma kapsamında kurum bakımı altında kalan çocukların mevcut eğitimsel ihtiyaçlarının ortaya konularak eğitim konusunda yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunabilmek adına döküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, dökümanlar içerisinde yer alan bilgi kümesinin incelenmesi sonucunda yorumlanarak anlamlandırılması konusunda işlevsel kabul edilmektedir. Döküman analizi ile araştırılan konuya ilişkin bilgi setinin bulunması, yorumlanması ve sentezlenmesi noktasında planlanmış aşamalardan geçilmesi amaçlanmaktadır (Mackieson vd., 2019). Bu sayede oldukça fazla çalışmanın incelendiği araştırmalarda güvenilir bilgi elde edilmesi sağlanmakta fakat bu bilgi ikincil verilere dayanmaktadır (Bathmanathan vd., 2018). Döküman analizinin ilk aşaması araştırılan konuya ilişkin uygun çalışmaların bulunmasına dayanmaktadır (Sumbas ve

Ulusoy, 2023). Bu çalışma için doğrudan kurum bakımı altındaki çocuklara ilişkin dökümanlar incelenmiştir. Bu konuda ilk aşama olarak yerli literatür ele alınmıştır. Kurum bakımını ifade eden çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin geçmişten günümüze kadar 5 farklı yönetmelik "Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik" (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 1995), "Çocuk Yuvaları Yönetmeliği" (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 1999), "Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2008), "Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği" (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2015), "Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2022) bulunduğu tespit edilmiş ve çalışma kapsamında detaylı bir şekilde incelenmiştir. Daha sonra Çocuk Koruma Kanunu (Resmi Gazete, 2005), Sosyal Hizmetler Kanunu ve Milli Eğitim Temel Kanunu (Resmi Gazete, 1983) ele alınmıştır. Türkiye'de kurum bakımını yürütmekte olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan Çocuk Politikaları Serisi (Sarı vd., 2021), 2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023) ve son olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilen hizmetlere ilişkin yayımlanan Bilgilendirme Kitapçığı bu çalışma kapsamında incelenmiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024).

Türkiye'de kurum bakımındaki çocuklara ilişkin çalışmaların çoğunlukla tez çalışmalarından oluştuğu saptanmıştır. Kurum bakımına ilişkin tez çalışmalarına eksiksiz ulaşılabilmesi adına geçmişten günümüze kadar çocuk bakım kuruluş modeli olarak kullanılan isimler ve eş anlamlıları YÖKTEZ veritabanında taratılmıştır: "kurum bakımı", "kuruluş bakımı", "yetiştirme yurdu", "yetiştirme yurtları", "çocuk yuvası", "çocuk yuvaları", "sevgi evi", "sevgi evleri", "çocuk destek merkezi", "çocuk destek merkezleri", "çocuk evi", "çocuk evleri" ve "ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi". 05.08.2024 tarihinde gerçekleştirilen tarama sonucunda, tekrar eden ve engelli/yaşlı bakım kuruluşlarına ilişkin olması nedeniyle araştırma kapsamıyla doğrudan ilişkili bulunmayan 22 tez çıkarılmış; geriye kalan 250 tez çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Makale çalışmaları için tarama ise 14.08.2024 tarihinde Google Scholar, Web of Science ve Science Direct veri tabanlarında Türkçe tarama için yukarıda verilen isimlerle, İngilizce tarama için ise "institutional child care", "residential child care" ve "children in need of care" anahtar kelimeleriyle yürütülmüştür. Veritabanı taramalarında ulaşılan sonuçlar arasından ilk on sayfa incelenmiştir.

Bulgular

Konuya ilişkin çalışmalar incelendiğinde, kurum bakımındaki çocukların eğitim süreçlerine yönelik bulguların; kurum bakımı, eğitim çıktıları açısından devamsızlık ve okul terki, akademik başarı ve kariyer, sosyal destek kaynakları açısından ise aile ve okul temaları altında kümelendiği saptanmıştır. Çalışmaların bulguları, döküman analizi yöntemi çerçevesinde bu temalar altında sınıflandırılarak ilgili bölümlerde ele alınmış ve birbirleri ile benzerlikleri ve farklılıkları açısından karşılaştırmalı biçimde tartışılmıştır. Analiz sürecinde özellikle çocukların eğitime erişimlerinin nasıl düzenlendiği, bireysel ihtiyaçlarının ne ölçüde karşılandığı ve zaman içerisindeki değişimlerin hangi yönlerden gelişme ya da sınırlılık gösterdiği ortaya konmuştur. Sonuç kısmında ise, elde edilen bulgular ışığında kurum bakımındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Kurum Bakımı

Kurum bakımının tarihi Türkiye'de çok eskilere dayanmaktadır. Türkiye'de kurum bakımının tarihine bakıldığında Elmacı (2022, s. 1067) kurum bakımının 1949-1983 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak hizmet verdiğini ve 1983 yılında ise Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun kurulmasıyla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı dışında hizmet vermeye başladığını belirtmektedir. Kurum bakımının bir dönem Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak hizmet verdiği düşünüldüğünde kurum bakımı için eğitimin odak noktası olduğu söylenebilir. 1983 yılında Resmi Gazetede yayımlanan 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile birlikte Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur (Resmi Gazete, 1983). 18 yaşının altında bulunan kurum bakımında yaşayan çocuklar için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun kurulmasının ardından kurum bakımının eğitim fonksiyonunun devam etmesi olasıdır. Çünkü bu çocukların kurum bakımına alınma sebepleri arasında ebeveyn eksikliğinin yanı sıra ailelerin ihmali de yer almaktadır. Bu kapsamda çocukların eğitime katılımlarının engellenmesi veya yetersiz düzeyde kalması da ailenin ihmali olarak değerlendirilebilir (Ayaz vd., 2012). Bu ihmalin önlenmesi ve eğitim katılımının sağlanması ise kurum bakımının temel işlevleri arasında yer almaktadır (Reddy vd., 2019).

Kurum bakımı belirli ülkelerle sınırlı kalmamakta ve dünyanın çoğu ülkesinde uygulanan bir hizmet modeli olarak göze çarpmaktadır (IJzendoorn van vd., 2015). Çocukların gereksinimlerinin karşılanmasını hedefleyen kurum bakımı önemli görülmektedir (Ferguson, 2022). Çünkü çocuk hakları tüm dünyada kabul edilmiş sözleşmelerle korunmakta ve ülkeler tarafından bu konuda eyleme geçilmesi beklenmektedir (Al Azzam vd., 2020). Bu anlamda 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından Çocuk Hakları Sözleşmesi kabul edilmiş ve Somali ile Amerika Birleşik Devletleri dışında kalan bütün ülkeler bu sözleşmenin ortaya koyduğu çocukların eğitim hakkının korunması gibi bağlayıcı hükümleri yerine getireceğini taahhüt etmiştir (UNICEF, 2007). Dolayısıyla kurum bakımı modeli ülkelerin çocuk hakları ve refahını güvence altına alma amacıyla geliştirdiği ve sürdürdüğü çocuklara yönelik bir hizmet modelidir (Calheiros vd., 2015). İhmal, istismar, suça sürüklenme veya ebeveyn kaybı gibi çeşitli sebeplerle dezavantajlı durumda bulunan çocukların biyopsikososyal gelişimini optimal düzeyde sürdürme hedefiyle ülkelerin birbirlerinden farklılaşan kurum bakımı modellerini ortaya koyduğu ve bu konuda çeşitli politikalar ürettiği görülmektedir (Riemersma vd., 2023). Ülkeler arasında görünüşte farklılaşan kurum bakımı hizmet modeli çocuğun ebeveyninden uzak ev veya koğu tipi bir barınma ortamında yaşamasını öngörmesi yönüyle benzerlik göstermektedir (Hermiyanti vd., 2023). Çocukların gelişiminin büyük oranda evrensellik gösterdiği düşünüldüğünde (García ve Heckman, 2023), tüm dünyada çocuklar için kurum bakımının hangi yönleriyle çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşıladığı ve hangi açıdan geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunun incelenmesi faydalı olacaktır. Bu kapsamda farklı kurum bakımı uygulamalarının incelenmesi hem başarılı hem de başarısız örnekleri gözler önüne sermesi yönüyle bütüncül bir perspektif sağlayacaktır.

Eğitim sistemi içerisindeki öğrencilerin başarılı olması dünyadaki tüm ülkelerin en fazla ilgi duyduğu konular arasındadır fakat kurum bakımı altındaki çocuklar gibi bazı dezavantajlı grupların diğerlerine nazaran daha az başarılı oldukları tespit edilmiştir (George vd., 2015). Örneğin Tanzanya, Fransa ve Gana gibi ülkelerde kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel çıktıların diğer çocuklara nazaran daha olumsuz olduğu bildirilmektedir (Clerc vd., 2023). Öyle ki Tanzanya’da kurum bakımı sonrası ailesine döndürülen çocukların dahi çoğunlukla okula devam etmediği saptanmıştır (Frimpong-Manso ve Bugyei, 2019). Gana’da ise kurum bakımında kalan çocukların okul yaşantılarının ele alındığı bir çalışmada, bu çocukların okul arkadaşları tarafından kurum çocuğu olarak etiketlenerek dışlandıkları tespit edilmiştir (Boadu vd., 2020). Paralel olarak Gana’da yapılan bir diğer çalışmada ise kurum bakımı altında kalan çocuklar için en büyük stres kaynaklarının gittikleri okul ile çevrelerindeki akranları olduğu bildirilmektedir (Salifu-Yendork ve Somhlaba, 2015). Dolayısıyla akranlarının kurum bakımı altındaki çocuklara yönelik farkındalık eksikliğinin giderilmesi yoluyla tutum değişikliğinin sağlanması ve okul ikliminin kurum bakımı altındaki çocuklar özelinde iyileştirilmesi önemli olabilir. Ülkeler arasında kurum bakımından beklentiler ve kurum bakımının sağladığı olanaklar birbirlerinden büyük ölçüde farklı olabilmektedir (Ten Brummelaar vd., 2017). Bu anlamda kurum bakımının eğitimsel çıktılarla ilişkisinin açıklanmasında ülkelerin kendilerine özgü kültürel özelliklerinin de göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır.

Sosyal devlet anlayışı içerisinde dezavantajlı gruplara ihtiyaç duyduğu desteği verme yükümlülüğünü kendisinde hissedilen ülkelerin bazıları kurum bakımı altındaki çocuğun gelişimini daha serbest bırakırken bazı ülkeler ise eğitim faaliyetleri ile çocuğa belirli hedef ve değerleri kazandırma gayesi gütmektedir. Örneğin, Kudüs’te kurum bakımı için çocuklarda dini karakterin şekillendirilmesi hedefi bulunduğu ifade edilmektedir (Rochanah vd., 2022). Benzer bir şekilde Endonezya’da yer alan kurum bakımında çocukların kurum tarafından eğitim almaları sayesinde belirli değerler doğrultusunda yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Mahfud vd., 2023). Dini eğitim, kurum bakımı altındaki çocuklar için dünyada çok yaygın olmamakla birlikte bazı ülkelerin dini eğitimi kurum bakımı içerisinde kapsamlı bir şekilde kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Buradan hareketle okullarda verilen örgün eğitimin dışında kurum bakımı içerisinde ayrıca eğitimler planlanabilmekte ve bu eğitimler ile örgün eğitimin dışında kalan konularda çocukların eğitim alması sağlanabilmektedir.

Her ülke kurum bakımı altında kalan çocuklara belirli değerleri aşılama amacıyla değildir. Dolayısıyla kurum bakımı içerisinde okul dışı verilen eğitimlerde kültüre ve bulunulan ülkeye özgü olan özelliklere rastlanmaktadır. Her ülke kurum bakımı içerisinde vereceği eğitimi kendi kültürüne ve ülkenin yapısına göre şekillendirmektedir. Afganistan gibi uzun süreli savaşa maruz kalmış ülkeler açısından ise kurum bakımı altındaki çocukların eğitimi konusunda çok daha fazla zorluk ortaya çıktığı bildirilmektedir (Akbari ve Sahibzada, 2019). Buradan hareketle kriz ve savaş durumlarında ülkede bulunan kurum bakımı altındaki çocukların eğitim çıktıların çok daha olumsuz olabileceği öngörülebilir. Dolayısıyla kurum bakımı altındaki çocukların savaş ve kriz durumlarında ilk olarak düşünülmesi gereken dezavantajlı gruplar arasında yer aldığı söylenebilir. Uluslararası bir yükümlülük ve endişe kaynağı olan bu dezavantajlı grup için Çocuk Hakları Sözleşmesine dayanarak uluslararası örgütlerin ve ülkelerin aynı hassasiyetle savaş ve kriz ortamındaki bu çocuklar için mevcut koşulların iyileştirilmesine odaklanması faydalı olacaktır.

Diğer taraftan herhangi bir savaş veya kriz ortamı olmaksızın normal şartlarda kurum bakımında sorun durumları bildiren ülkeler de bulunmaktadır. Örneğin, Pakistan'da Peshawar bölgesinde kurum bakımındaki ergen çocuklar arasında davranış problemlerinde artış yaşandığı belirtilmektedir (Khurshid vd., 2018). Ruh sağlığı konusunda sorun durumları yaşayan çocukların eğitim çıktılarının da olumsuz olması olasıdır (Postema, 2023). Bu anlamda kurum bakımı altında ruh sağlığı sorunları yaşayan çocukların tedavi edilebilmesi için öncelikle ruh sağlığı probleminin tespit edilerek zamanında yönlendirme yapılması gerekmektedir. Geç kalınması halinde gelişimin bir bütün olduğu varsayımından yola çıkılacak olursa kurum bakımı altındaki çocuk için eğitimsel problemleri gibi sorun durumları kökleşerek yayılma riski altında kalabilir. Bu noktada kurum bakımında istihdam edilen personelin çeşitliliği ve yetkinliği çocuğa müdahalede büyük bir öneme sahiptir (Başer, 2013). Fakat kurum bakımında istihdam edilen personeller ülkeden ülkeye değişmekte olup finansal zorluk yaşanmakta olan yerlerde ruh sağlığı hizmeti verebilecek veya bu konuda yetkinliği bulunan personelin eksik olduğu tespit edilmiştir (Khalid vd., 2023).

Bazı ülkelerde ise kurum bakımında istihdam edilmesi öngörülen personellerin uzmanlık alanları ve kurum kapasitesine göre sayıları konusunda yönetmelikler ile standartlar oluşturulmuş olup kurum bakımının işlevselliğinin artırılması amaçlanmıştır. Örneğin Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2022) "Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama Ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik" içerisinde kurum bakımında psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri mezunlarının sosyal çalışma görevlisi adı altında kurum bakımında istihdamını sağlayarak çocukların hem biyopsikososyal gelişimini hem de eğitimsel çıktılarını geliştirmeyi amaçlamaktadır (Resmi Gazete, 2005). Diğer ülkelerde de imkanlar dahilinde personel yetkinliği ve çeşitliliğine önem verildiği görülmektedir. Sonuç olarak ülkelerin birbirlerinden farklı uygulamaları görülmekle birlikte kurum bakımı altındaki çocukların eğitim ihtiyaçlarının azami düzeyde karşılanması konusunda gösterdikleri çaba yönüyle ortak bir çerçeve çizmektedirler. Kurum bakımındaki çocukların eğitimi tüm ülkeler için ortak bir endişe kaynağı ve odak noktasıdır (Bell, 1978; Wanglar, 2021).

Eğitim, kurum bakımı altındaki çocukların çıktılarını büyük ölçüde artırarak hem farkındalıklarını artırmakta hem de kişisel gelişimlerini sağlamaktadır (Doğan, 2023). Çocuk için başarılı bir kariyer, olumlu bir karakter inşası ve aydınlanma süreci sağlayan eğitim aynı zamanda ülkenin ilerlemesini sağlaması yönüyle de önemli görülmektedir (Akram vd., 2015). Bu sebeple kurum bakımında eğitim süreçleri birçok ülke için önemsenen ve üzerinde çalışılan bir konudur (Escueta vd., 2014). Bu anlamda birçok politika ve uygulamaya başvurulduğu göze çarpmaktadır. Ülkelerin gösterdiği bu çabalara rağmen kurum bakımı altındaki çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında politika ve uygulamaların zaman zaman yetersiz kalması sebebiyle kurum bakımı altındaki çocukların eğitim ihtiyaçlarının artarak diğer gelişim alanlarında da sorunlar yaratması gibi endişeler mevcuttur (Clerc vd., 2023; Mulaa, 2018). Bu anlamda ülkelerin kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarını karşılamada uyguladıkları politika ve uygulamaların incelenerek çocukların mevcut eğitimsel ihtiyaçlarında kurum bakımının etkisinin tartışılması önemli çıkarımlar sağlayacaktır.

Kurum bakımında yaşayan çocuklar için eğitime ulaşım ücretsiz bir şekilde sağlanmaktadır fakat yine de bu çocukların orta öğretim ve yüksek öğretim kademelerinde daha az eğitim aldıkları görülmektedir (Losioki, 2020). Eğitime ulaşımın ücretsiz olması kurum bakımının önemli bir avantajı ve kullanılması gereken bir olanağı olarak değerlendirilebilir. Bu önemli fırsatın neden kullanılmadığı veya çocukların eğitim süreçlerinin neden sektöre uğradığı konusunda genel bir perspektif edinerek bu konuya ilişkin politika önerileri üretmek önemlidir. Bu sayede kurum bakımındaki çocukların eğitim süreçlerinin ve çıktılarının daha olumlu bir hale gelmesi sağlanabilir.

Eğitime ulaşmak ve eğitim faaliyetlerine aktif olarak katılmak her çocuk için en temel gereksinimler arasında değerlendirilmektedir. Bu ihtiyacın çeşitli sebeplerle ısrarla karşılanmadığı takdirde çocuğun kurum bakımına alınma ihtimali ortaya çıkmaktadır (Mahmood vd., 2020). Dolayısıyla kurum bakımı çocuk için eğitim faaliyetlerini aktif ve düzenli bir şekilde sürdürdüğü optimal bir çevre olarak varsayılmaktadır. Fakat kurum bakımında yaşayan çocukların eğitimlerini aksattığı veya yarıda bıraktığı takdirde kurum bakımının en önemli hedeflerinden birini yerine getirmemiş olacağı ifade edilebilir. Halihazırda ebeveyn yoksunluğu çeken kurum bakımı altındaki çocuklar için ayrıca eğitim ihtiyacının karşılanamaması gibi durumlarda kurum bakımının işlevsiz kalacağı düşünülebilir. Bu anlamda kurum bakımının çocuklar açısından eğitim faaliyetlerine etkisi kurum bakımından beklenen en önemli hedefler arasında yer almaktadır (Haydarova, 2023). Örneğin, Türkiye'de yer alan kurum bakımı açısından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2022) tarafından çıkarılan en güncel yönetmelik olan "Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama Ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik" içerisinde 59 defa "eğitim" kavramından bahsedilmiş olup bunlar arasından 19'unun personel, 40'ının ise çocukların eğitime yönelik olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle eğitim için kurum

bakımının en temel ve önemli hedefleri arasında yer aldığı söylenebilir. Dünyadaki ülkelerin çoğunda kurum bakımındaki çocukların eğitime katılımı öncelikler arasında yer almaktadır (Chiamulera, 2017; Tanner, 2014).

Kurum bakımı altındaki çocuklar aile yanındaki olanaklardan oldukça uzak durumdadır ve dolayısıyla kurum bakımı, ailenin çocuğa sağladığı yararı sağlamaktan yoksundur (Nazım ve Köseoğlu, 2019). Bu durumun farkında olan ülkeler aile yaşantısına benzer bir barınma ortamı oluşturmak adına koğuş tipi sistemden uzaklaşmakta ve ev tipi sistemi tercih etmektedir (Başer, 2013; İzci ve Uğurlu, 2018). Aile ortamına benzer bir yapıya sahip olan ev tipi kurum bakımı modelleri sayesinde daha küçük gruplar halinde yaşayan çocukların aile yaşantısına yaklaşılarak eğitime katılım ve eğitimi sürdürme konusunda çok daha fazla olanağa sahip olduğu görülmektedir (Yıldırım, 2013).

İlgili paydaşlarla sıkı bir etkileşim halinde olan kurum bakımı personellerinin kamu kurumu içerisinde gerçekleştirdikleri iş ve işlemler esnasında farklı etik yaklaşımlarla karşılaştıkları gözlemlenmektedir (Elmacı, 2015, s. 58). Fakat bürokratik işlemler ve etik ikilemler açısından düşünüldüğünde ev tipi kurum bakımı modelinde yaşamını sürdüren çocuklar için çok daha özel bir şekilde ilgilenilmesi ve işlemlerin hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi söz konusu olabilir. Bu sayede çocukların eğitim çıktılarının olumlu yönde değişeceği düşünülebilir.

Kurum bakımındaki çocuklar için öğretmen gibi çeşitli meslek elemanları eğitim faaliyetlerini desteklemekte ve profesyonel bir rol üstlenmektedir (Yolcuoğlu, 2009). Bu profesyonel rol açısından bir baba veya anne figürünün yerini alma noktasında zorlanabilecekleri düşünülmektedir. Bu anlamda kurum bakımında çocukların ebeveyn figürü olarak görebileceği ve günlük rutinlerinde yanlarında beraber vakit geçirecekleri personel açısından birçok ülkede istihdam sağlanmaktadır (Değer, 2023). Bu konuda Türkiye'de kurum bakımındaki çocukların ebeveyn figürü olarak görebilecekleri bakım personeli ismiyle istihdam edilen kadın ve erkek personeller, çocuklarla birlikte etkinlik, alışveriş, çay saati, oyun oynama gibi aktiviteleri sürdürürken kitap okumak, ödev yapmak ve ders çalışmak gibi eğitimsel faaliyetleri de düzenli olarak gerçekleştirmektedirler (Acar vd., 2021). Kurum bakımında sosyal çalışma görevlisi adı altındaki farklı meslek grupları çocuğun eğitimine dair tüm iş ve işlemleri gerçekleştirirken bakım personeli olarak istihdam edilen kişilerin ise çocuklarla birebir ve uzun süreler vakit geçirmesi önemlidir. Bu sayede çocuğun eğitime dair işlemleri hızlı ve eksiksiz gerçekleşirken bağlanma figürü olarak bakım personeli ise eğitimsel faaliyetlerinde çocuğu yalnız bırakmayacaktır. Bu konuda Türkiye'de kurum bakımında meslek elemanları ile bakım personellerinin iş birliği içerisinde çocukların akademik başarısına yönelik çalışmaları başarı ile sürdürdüğü bildirilmektedir (Kabakulak, 2019).

Türkiye'de Değişen ve Gelişen Çocuk Bakım Kuruluş Modelleri

Türkiye'de kurum bakımı altındaki çocukların kalmakta olduğu kuruluş tipini ifade eden çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin 5 farklı yönetmelik yayımlanmıştır. Bu yönetmelikler ile uygulamaya konulan çocuk bakım kuruluş modellerine ilişkin bilgiler Şekil 1'de görülmektedir:

Tablo 1

Çocuk Bakım Kuruluş Modellerine İlişkin Yönetmelikler

Yönetmelik	Yıl	Çocuk Bakım Kuruluş Modeli
Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik	1995	Yetiştirme Yurdu
Çocuk Yuvaları Yönetmeliği	1999	Çocuk Yuvası
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	2008	Çocuk Evi
Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği	2015	Çocuk Destek Merkezi
Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	2022	Çocuk Evi, Çocuk Evleri Sitesi, İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi

Not. 2022 yılında yayımlanan son yönetmeliğin ardından önceki yönetmelikler yürürlükten kaldırılmıştır.

2000'li yıllara gelmeden önce Türkiye'de çocuk bakım kuruluş modellerinin çok sayıda çocuğun bir arada kaldığı koğuş tipi yapılarda hizmet verdiği görülmektedir. Giderek sayıları azalan koğuş tipi hizmet modellerinin yerini ev tipi hizmet modelleri almıştır (Çayır, 2020, ss. 78-79; Sarı vd., 2021, s. 36). Ev tipi hizmet modellerinin koğuş tipi yapılara nazaran daha fazla avantajı bulunduğu tespit edilmiştir (Aykul vd., 2022, s. 102; İzci ve Uğurlu, 2018, s. 234; Küsmez, 2020, s. 209; Özkan ve Turgut, 2019, s. 759; Tuncer ve Erdoğan, 2018, s. 515). Türkiye'de değişen ve gelişen çocuk bakım kuruluş modelleri sonuç olarak büyük bir fiziksel binada toplu yaşamı öngören koğuş tipinden çocuklara aile sıcaklığını hissettirmeyi amaçlayan ev tipi modellere geçiş yapmıştır (Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı, 2023, s. 121). 1995 tarihli ve 1999 tarihli yönetmeliklerde tanımlanan yetiştirme yurdu ile çocuk yuvasının koğuş tipinde yapılar olması nedeniyle zamanla terk edildiği, günümüzde ise ev tipi hizmet modelinin tercih edildiği söylenebilir. Son olarak yayımlanan 2022 tarihli Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile birlikte önceki yönetmelikler yürürlükten kaldırılmıştır. 2015 yılında yayımlanan yönetmelikte tanımlanan Çocuk Destek Merkezi ismi 2022 yılında yayımlanan yönetmelikle birlikte İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi olarak değiştirilirken bu çocuk bakım kuruluş modeli psikososyal destek ihtiyacı olan çocuklara hizmet verme amacını sürdürmüştür. 2022 yılında yayımlanan yönetmelikten itibaren koruma ve bakım altına alınan çocuklardan normal gelişim gösterenlerin ise ihtiyaçlarına göre tek bir apartman dairesinde 5-8 çocuğun kaldığı çocuk evi veya birkaç çocuk evinin birlikte hizmet verdiği çocuk evleri sitesinden birinde barınması uygulamasına devam edilmektedir.

Türkiye'de çocuk evi hizmet modeli içerisindeki çocukların damgalanma riskinin azaldığı çünkü yaşadığı yerin bir apartman dairesi olması sayesinde diğer çocuklara benzer bir yaşantı geçirdiği Yazıcı (2013) tarafından bildirilmektedir. Dahası bu çocukların okuldaki diğer arkadaşlarına ait oldukları ev ve mahalleyi benimseyerek ifade ettikleri ve okul arkadaşlarını evlerine davet edebildikleri belirtilmektedir. Yazıcı (2013) ayrıca çocuk evi kurum bakım modelinde yaşayan çocukların arasına çocuk evleri sitesi gibi farklı bir hizmet modelinde daha fazla verim alabilecek çocukların uygunsuz bir şekilde yerleştirilmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yoksa okuldan kaçmayı alışkanlık haline getiren bir çocuğun küçük bir grup olan çocuk evi içerisine bunu aşılması halinde, bu kurum bakım modelindeki diğer çocuklar için de eğitimsel çıktıların olumsuz hale gelebileceğini bildirmektedir. Dolayısıyla ev tipi hizmet modeli çocukların eğitimsel çıktıları açısından başarılı bir kurum bakım modelidir fakat uygun olmayan çocuk profilinin yerleştirilmesi durumunda küçük bir grup olan tüm çocuk evi risk altında kalabilir. Bu sebeple ev tipi hizmet modelinde doğru bir planlama ve koordinasyon çocukların eğitimsel çıktılarının iyileştirilmesinde hayati bir öneme sahiptir. Ayrıca Türkiye'de çocuk evlerinin bağlı olduğu Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezleri tarafından standardın oluşturularak takip edildiği görülmektedir (Yıldız ve Karataş, 2022). Bu denetim mekanizması sayesinde eğitimsel faaliyetlerin verimli ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesi sağlanabilir. Her bir çocuk evinde ortalama 6 çocuğun bulunduğu düşünüldüğünde (İzci ve Uğurlu, 2018) ve ayrıca düzenli denetim altında oldukları göz önüne alındığında kurum bakımı altındaki çocukların optimal bir barınma ortamı içerisinde eğitim faaliyetlerine devam ettikleri söylenebilir. Türkiye'deki çocuk evlerinin okula yakın apartman dairelerinde bulunması bir diğer önemli özelliğidir (Aydoğdu, 2016). Çocukların okula kısa sürede ulaşması kurum bakımı altında okul devamlılığını sürdürmelerini kolaylaştıracaktır. Türkiye'deki bir diğer uygulamaya bakıldığında ise 2012 yılında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığının imzaladığı protokol çerçevesinde kurum bakımı altındaki çocukların özel okul ve dershanelerden ücretsiz yararlanmasına olanak sağlanmıştır (Başer, 2013). Kurum bakımı altındaki çocukların dezavantajlı bir grup olması sebebiyle yaşlıları ile aynı seviyeye ulaşmaları adına bakanlıkların iş birliği yaptığı görülmektedir. Kurum bakımı altındaki çocukların çok çeşitli eğitimsel ihtiyaçları olabileceği düşünüldüğünde özel okul ve dersane gibi olanakların ücretsiz bir şekilde hazır bulundurulması çocukların ihtiyaçlarına uygun olarak yönlendirilmesi noktasında faydalı olacaktır. Sonuç olarak Türkiye'de kurum bakımı, çocukların eğitimsel ihtiyaçlarına hızlı ve kapsamlı cevap verebilen duyarlı bir anlayışa sahiptir.

Günümüze kadar kurum bakımında yaşayan çocuklar ile eğitimsel çıktıları arasındaki ilişkinin tam olarak anlaşılamadığı belirtilmekte olup bütün dünyada bu çocukların eğitim olanaklarının artırılması yönünde bir çaba olduğu ileri sürülmektedir (Akhmetshin vd., 2019). Kurum bakımındaki çocuklarda diğer çocuklara nazaran ebeveyn eksikliğinden kaynaklı duygusal ve davranışsal problemler ortaya çıkabilmektedir (Patel vd., 2022). Dolayısıyla kurum bakımındaki çocukların baş etmesi gereken çok daha fazla sorun durumu bulunmaktadır (Kidman vd., 2012). Diğer taraftan kurum bakımının ebeveyni olmayan çocuklar için çok büyük bir olanak olduğu öne sürülmekte olup kurum bakımına gelmemesi halinde bu çocukların çeşitli işlerde çalışarak eğitim sürecini aksatacağı iddia edilmektedir (Moyo vd., 2015). Fakat kurum bakımına yalnızca ebeveyni olmayan çocukların değil aynı zamanda ailesi bulunmasına rağmen yüksek risk altında olan çocukların da alındığının unutulmaması gerekmektedir (Hidayah vd., 2023). Diğer bir ifadeyle kurum bakımında ebeveyni olmayan çocuklar olduğu gibi ebeveyni bulunan çocuklar da kalmaktadır. Ebeveyni bulunan çocukların aile desteğinin alınması da eğitimsel çıktıları açısından faydalı olabilir. Kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel çıktıları açısından değerlendirildiğinde tek bir gödişat bulunmamaktadır. Parçalanmış aileden gelen, ihmal edilen, istismara uğrayan,

suça sürüklenen veya suç mağduru olan çocukların kurum bakımı altında bir arada kaldığı düşünüldüğünde (Kılıç, 2019), gelişimsel psikopatoloji bakış açısıyla yaşadıkları farklı deneyimler sonucunda olumlu eğitimsel çıktılara yani eş sonlanıma ulaşabilirler. Diğer taraftan aynı deneyimlere sahip kurum bakımındaki çocuklar için farklı eğitimsel çıktılar görülebilir. Yani çoklu sonlanım meydana gelebilir. Öykülerinin çeşitli olması ve yaşantılarının birbirlerinden büyük ölçüde farklılaşması kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel çıktıları açısından değerlendirmede bulunurken temkinli olunmasını gerektirmektedir. Fakat literatürdeki ortak kaniya göre (Dobrova-Krol & van Ijzendoorn, 2017; Duran, 2021; Trapenciere, 2018) ailesinin yanında yaşama imkanı bulamaması halinde bu dezavantajlı çocuklar için kurum bakımının olanakları oldukça kapsamlı ve fiziksel ihtiyaçların karşılanması açısından işlevseldir.

Kurum bakımı altındaki çocuklara sağlıklı beslenme, bakım ve eğitim verilmesi konusunda ülkelerin büyük sorumluluğu olduğu öne sürülmektedir (Oduolowu ve Olowe, 2011). Eğitim tek başına önemli olmakla birlikte diğer alanlarla da ilişkisi açısından ele alınması gerekmektedir. Örneğin kurum bakımındaki çocukların sağlıklı alışkanlıklar kazanması konusunda eğitime ihtiyaç duyulduğu vurgulanarak dış firçalama alışkanlığının kazandırılmasında eğitimin öneminden bahsedilmektedir (Fadjeri vd., 2023). Benzer bir şekilde temizlik ve hijyen eğitimi alan çocukların sağlık çıktıları olumlu yönde değişmektedir (Rissman vd., 2021). Kurum bakımı altındaki çocuklar için örgün eğitimin yanı sıra günlük rutinlerini yerine getirirken günlük yaşam davranışları konusunda da eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir. Buradan hareketle kurum bakımının yalnızca barınma hizmeti görmediği ve aynı zamanda ikinci bir okul gibi işlev gösterdiği düşünülebilir. Dolayısıyla kurum bakımında yetersiz eğitimsel araç bulunması durumunda çocukların olumsuz anlamda etkilendiği tespit edilmiştir (Parfilova ve Valeeva, 2016). Kurum bakımında eğitimsel kaynakların artırılması önemli görülmekte olup çocukların eğitim hedeflerini belirlemeleri yönünde desteklenmeleri önerilmektedir (Losioki, 2020). Kurum bakımı altındaki çocuğun eğitime istek duyması sonucunda psikolojik sağlamlığının arttığı öne sürülmektedir (Akilandeswari ve Annalakshmi, 2023). Sonuç olarak iyi yapılandırılmış bir kurum bakımı sağladığı olanaklar ile çocukların eğitimsel çıktılarını artırırken sosyal, duygusal ve ruhsal gelişimlerini de olumlu yönde etkilemektedir.

Eğitim Çıktıları

Devamsızlık ve Okul Terki

Kurum bakımı altındaki çocuklara sağlanan olanaklar çok kapsamlı ve çeşitlidir. Fakat ebeveyn yoksunluğu ve travmatik yaşantılar sonucunda bu çocukların eğitime katılımları her zaman sağlanamamaktadır. Daha da ötesinde kurum bakımı altındaki çocukların okul devamsızlığı ve terki açısından risk altında olduğu bildirilmektedir (Akram vd., 2015). Bu çocuklar için eğitim öncelikli hedeftir fakat hazır bulunuşluklarının sağlanması konusunda kuruma alınmalarının ardından çok uzun bir süre bulunmamaktadır. Kurum bakımına alınan çocuk eğitim yılının herhangi bir döneminde, örneğin eğitim yılının başlangıç ya da sonunda kurum bakımına alınmış olabilir. Çocuğun halihazırda yeni bir yaşam alanına gelmesi ve ailesinden mahrum kalması risk unsurlarını artırırken alışılmadık çevre içerisinde okul devamlılığının sağlanması için oryantasyon süreci önemli olacaktır. Kurum bakımına kısa sürede adapte olması için çocuğa konforlu bir yaşam alanı ve kendisini ifade edebileceği bir ortam sunulduğu takdirde aidiyet duygusu oluşturulabilir. Kademe kademe ihtiyaçlarının karşılanması sağlanan çocuk için okula başlama süreci öncesinde evi olarak gördüğü kurum bakımına hissettiği aidiyetin maksimum düzeye ulaşması gerekmektedir. Aksi takdirde tanımadığı bir yaşam alanında yeni bir okula başlaması istenilirse yalnızca eğitimsel ihtiyacının karşılanamaması değil aynı zamanda duygusal ve sosyal yönden de olumsuz etkilendiği gözlenebilir. Okul, çocuk için terapötik bir işlev gösterebilir fakat ilk başta çocuğun okula bu rolü layık görmesi ve okula karşı olumlu bir tutum oluşturması gerekmektedir (Ahmadi ve Ahmadi, 2020). Damgalanmadan uzak, temel ihtiyaçları karşılanmış, uyku ve beslenme gibi günlük rutini düzenli hale gelmiş çocuğun okula gitme alışkanlığını daha rahat kazanabileceği düşünülebilir (Maiti, 2021). Fakat kurum bakımı altındaki çocukların damgalanma sorunu literatürde birçok çalışma tarafından vurgulanmaktadır (Allen ve Nakonechnyi, 2022; Bano vd., 2019; Khoo vd., 2015). Örneğin bu konuda Lemeyu ve diğerleri (2023) tarafından Zimbabwe’de kurum bakımı altındaki ilkokul öğrencileriyle yapılan bir çalışmada bu çocukların okul ortamında etiketlenerek yerel dilde lakaplara maruz kaldıkları ve bu durumun onları hem de akademik olarak olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. Damgalanmanın en aza indirilmesi adına bu eylemin nesnesi olan kurum bakımındaki çocuklar ile öznesi olan okuldaki akranların bir araya gelmeden önce tutum ve davranışlarının düzenlenmesi için bilgi eksikliklerinin giderilmesi sağlanmalıdır. Etiketlemenin önlenmesi konusunda yapılabilecek oryantasyon ve rehberlik gibi önleyici çalışmalar kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel çıktılarının geliştirilmesi açısından önemlidir. Kurum bakımı altındaki çocukların okul devamsızlığı ve okul terki sorunları göz önüne alındığında çocuğun ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde kademeli bir yaklaşımla okula ısındırılması faydalı olacaktır. Diğer taraftan kurum bakımına alınma deneyimi çocuk için her zaman istedik değildir ve oldukça zorlu olabilir (İzci ve Mazman, 2021). Hemen ardından yeni okulunda hazırlıksız bir şekilde süreci başlatılan çocuğun üst düzey

koşullanmalarla korku, kaygı, tiksinti, nefret veya öfke duygusunu eğitim ortamına yansıtma olasılığı mevcuttur. Dolayısıyla eğitime yönelik olumlu tutumun ve okula devam davranışının kazandırılmasının çocuğun kurum bakımına alınmasıyla birlikte başlayan sürecin sağlam bir şekilde yapılandırılmasına bağlı olduğu söylenebilir.

Akademik Başarı ve Kariyer

Kurum bakımı altındaki çocukların akademik başarılarının artırılması en önemli hedefler arasında yer almaktadır (Sadak ve Yıldırım, 2020). Ebeveyni olmayan, reddeden, ihmal ya da istismar eden veya farklı bir nedenden dolayı kurum bakımı hizmetine girmiş bir çocuğun 18 yaşına gelerek reşit olarak kurum bakımından ayrıldığında sosyal destekten yoksun tek başına yalnızca kurumun ve ilgili paydaşların yapacağı rehberlikle yaşamını sürdüreceği düşünülebilir. Bu noktada Türkiye'de kurum bakımı altındaki çocuğun topluma entegrasyonunun sağlıklı olması ve dezavantajlı konumunun giderilerek tek başına ayakları üzerinde durabilmesi adına en az 2 yıl kurum bakımı altında kalması halinde Form-A belgesi doldurularak eğitim seviyesine göre memurluk hakkı verilmektedir (Buran, 2019). Memurluk kadrosunda eğitim seviyesine göre yapılan işlerin değişmesi ve kurum bakımı altındaki çocuklara ise eğitim seviyelerine göre bir yerleştirme yapılacağı bilgisinin verilmesi bu çocuklar için oldukça motive edici olacaktır. Daha yüksek bir maaş ve kendilerine uygun bir mesleği yapma motivasyonunu elde eden kurum bakımı altındaki çocuk için memurluk hakkı doğrudan çocuğun eğitim çıktılarına olumlu bir şekilde etki edebilir.

Diğer taraftan kurum bakımı altında en az 2 yıl kalmış olan ve memurluk hakkını elde edeceğini bildiği için minimum düzeyde efor sarf eden çocuk için akademik başarı ve kariyer gidişatı olumsuz etkilenebilir (Gül, 2019, s. 71; Özkan ve Turgut, 2019, s. 753; Uğur, 2020, s. 53). Bu noktada Vroom'un Beklenti teorisi göz önüne alındığında bireyler gösterdikleri efor sonucunda başarılı bir performansın ortaya çıkacağını düşünüyorsa ve bu performansın sonucunda ise istedik sonuçlar elde edeceğine inanıyorsa bu sonuçlara ulaşmak için emek harcarlar (Altinkurt vd., 2014). Çok fazla efor sarf etmeksizin ulaşabilecekleri bir ödül bulunması halinde ise ekstra olarak çocukların daha fazla emek harcama ihtimali düşüktür (Çelikdin, 2014). Halihazırda kesin alacakları bir ödül bulunurken uzmanlar tarafından yapılacak rehberliğin etkisi azalabilir. Özellikle ergenlik gibi çalkantılı dönemlerde kurum personeliyle güvenli bir bağlanma ve sağlıklı bir iletişim kuramadığında veya bunu başarabileceği optimal bir kurum bakımı modeline yerleşmediğinde akranlarının etkisinde çok daha fazla kalabilir. Akranlarının etkisi sonucunda akılcı olmayan inançlar edinme ve bu yönde davranışlar gösterme riski taşıyabilir (İzci ve Mazman, 2021). Bulunduğu kurum bakım modeli içerisinde çocukların çoğunluğunun akademik başarıdan ve okula devam durumundan yoksun olması durumunda o çocuk evi, çocuk evleri sitesi veya ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi içerisindeki mevcut sistemin yeniden düzenlenmesi ve mesleki çalışmalarla birlikte çocukların eğitim çıktılarının geliştirilmesinin amaçlanması daha faydalı olabilir. Fakat bulunan çocuk evi, çocuk evleri sitesi veya ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi içerisinde yalnızca birkaç çocuğun akademik başarısızlık, okul devamsızlığı ve okul terki gösterirken bunu birlikte yapıyor olmaları bu çocuklarla ilgili mesleki çalışmaların ivedilikle gerçekleştirilmesini gerektirir. Yapılan müdahalelere rağmen var olan sorunun giderilememesi üzerine çocukların farklı bir kurum bakım modelinden faydalandırılması konusu değerlendirilebilir. Akademik başarıyı elde etmek ve sürdürmek kolay değildir (Ahmad, 2013). Dolayısıyla kurum bakımı altındaki çocukların bulundukları çocuk bakım modelinde akademik başarı elde ettikleri takdirde yanlarında bu durumu bozucu çocukların bulunması ve bu çocukların kronik bir şekilde olumsuz okul çıktıları göstermesi hem olumsuz eğitimel çıktıları olan çocukların çözümsüz kalarak sorunlarının kronikleşmesine hem de olumlu akademik çıktıları bulunan çocukların süreçlerinin olumsuz etkilenmesine sebep olabilir. Ruhsal sorunlar yaşayan ve rehabilitasyon süreçleri olumsuz ilerleyen kurum bakımı altındaki çocukların işlemlerine benzer olarak eğitimel çıktıları olumsuz olan ve kronikleşmiş bir hal alan çocukların da ivedi bir şekilde farklı kuruluş bakım modellerinde değerlendirilmesi faydalı olabilir. Halihazırda eksiksiz okul materyali sağlanmış, kuruluş etüt saatleri düzenli yapılmış, özel dershaneden faydalandırılmış, günlük yaşam planında eğitim faaliyetleri optimal düzeyde yapılandırılmış, sık bir şekilde görüşme yapılarak sorun durumlarının çözülerek motive edilmesi amaçlanmış ve bunlar raporlanarak kuruluş koordinasyon komisyonuna sunulmuş, vaka tartışma ve süreç değerlendirme raporlarında eğitimel önlemler ele alınmış, mevcut aile ve okulundan destek alınıp raporlaştırılarak değerlendirilmişse bu çocuğun bulunduğu kurum bakım modelinin artık olumsuz bir konfor alanı yaratan ve çocuk için risk faktörü olarak değerlendirilebilecek bir ortam olması yönüyle kronikleşen eğitimel sorunlarının sürdürülmesine sebep olabilir. Sonuç olarak ruh sağlığına verilen önemin kronikleşen olumsuz eğitimel çıktıları da verilmesi faydalı olacaktır. Çünkü ruh sağlığı ve eğitim birbiriyle sıkı bir ilişki içerisinde olmaları ve bireyi önlenemez derecede etkilemeleri yönüyle göz ardı edilemeyecek alanlardır (Isohanni ve Isohanni, 1998; Nara, 2017; Williams vd., 2020).

Kurum bakımı altındaki çocukların en az ilköğretim veya ortaokul derecesi aldıklarını ve eğitim süreçlerinin aksamaması durumunda ise mesleki eğitime yönlendirilerek başarılı bir eğitim sürecinden geçtiklerini bildiren

çalışmalar mevcuttur (Meli, 2015). Diğer taraftan kurum bakımında olan çocukların dışarı yaşamına uyum sağlama yeteneklerinin oldukça düşük olduğu ve akademik başarı gösteremediklerini belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Kamath vd., 2017). Bu çelişkili bulgular kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının kapsamlı bir hizmet modelinde karşılanabildiğini fakat yanlış yapılandırılmış bir kurum bakım modelinde ise ihtiyaçların karşılanması bir yana sorunların kökleştiğini göstermektedir. Buna paralel olarak çocuklara eğitim hizmetini sağlayan kurumun yapısı ve öğretmenlerin yetkinlikleri gibi özelliklerin çocukların başarısında etkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Bendiková ve Nemcek, 2017). Çocuk refahı alanında yetkin personelin hizmet verdiği ve çocuğa uygun optimal hizmetlerin sağlandığı kurum bakım modelleri çocukların eğitimsel çıktılarına olumlu yönde etkileyebilir.

Kurum bakımı altındaki çocukların farklı aile öyküleri ve çeşitli travmatik yaşantıları bulunduğu unutulmamalıdır. Örneğin istismar mağduru çocukların daha düşük akademik başarı gösterdiği tespit edilmiş olup özelleştirilmiş bir eğitim ve kapsamlı bir destek mekanizmasına ihtiyaç duydukları vurgulanmaktadır (Goldman ve Bode, 2012). Avusturya'da eskiden kurum bakımı altında kalmış cinsel istismar mağduru erkeklerle yapılan çalışma (Bode ve Goldman, 2012) ile kadınlarla yapılan çalışmanın (Goldman ve Bode, 2012) her ikisi de istismar mağduru olmalarının ardından yaşadıkları travmatik deneyimi atlatamamaları sebebiyle katılımcıların çoğunun eğitimlerini yarıda bıraktıklarını saptamıştır. Benzer olarak Mchunu (2020) tarafından Güney Afrika'da yapılan çalışmada kurum bakımı altındaki cinsel istismar mağduru çocukların okul performansları ve okula katılımlarında düşüş yaşandığı tespit edilmiştir. Aile ortamından uzak ve istismar mağduru olmanın kesişimselliği göz önüne alındığında bu grubun eğitimsel ihtiyaçlarının daha büyük olduğu düşünülebilir. Güven duygusunu yeniden kazanarak okula entegrasyonunun sağlanmasında terapötik müdahalenin yanı sıra farklı sistemlerin desteğine ihtiyaç duyması olasıdır. Ruh sağlığı uzmanları, okul rehberlik servisi ve aile ile öğretmenler gibi destek sistemleri istismar mağduru çocuğun eğitimsel çıktılarına iyileştirilmesinde kritik bir role sahiptir.

Çocukların kurum bakımına alınma sebepleri arasında halihazırda okulda gösterdikleri davranış problemleri ve eğitim katılımının bulunmaması gibi sorun durumları göze çarpmaktadır (Yaşar ve Özbey, 2019). Bu açıdan düşünüldüğünde kurum bakımı altındaki çocuklar eğitimsel çıktılar açısından risk altında ve eğitimsel ihtiyaçları açısından ise yaşitlarına nazaran daha fazla desteklenmeye gereksinim duymaktadırlar. Örneğin ev tipi ve koğuş tipi hizmet modellerinin her ikisi de değerlendirildiğinde hizmet modeli fark etmesizin kurum bakımı altındaki çocukların ders çalışmayı sevmediklerini ifade ettikleri bildirilmiştir (Yaşar ve Dağdelen, 2013, s. 216). Dolayısıyla bu çocukların yaşitlarına benzer bir eğitim sürecinden geçmesi beklenemez.

Her kurum bakımı altındaki çocuk travmatik yaşantılardan aynı derecede etkilenmemektedir (McKenna, 2022). Bu anlamda ayırıcı yatkinlik hipotezi aynı çevre veya deneyime maruz kalan bireylerden bazılarının daha az etkilenirken bazılarının ise daha fazla etkilendiğini ifade etmektedir (Van IJzendoorn vd., 2012). Yani benzer bir travmatik öyküden geçen iki çocuğun da eğitimsel çıktıları farklılaşabilir. Diğer taraftan olumsuz ve travmatik öyküsü bulunan kurum bakımı altındaki çocuklar için eğitimsel çıktıların yaşitlarına nazaran çok daha fazla olumlu olduğu vakalarda bulunabilir. Bu anlamda kurum bakımı altındaki çocuğun eğitim sürecine adapte olma yönünde motive olduğu, içinde bulunduğu olanakları maksimum düzeyde kullandığı ve enerjisini okula kanallı ettiği durumlar literatürde sıklıkla bildirilmektedir. Örneğin, Korzh (2013) kurum bakımında kalan çocukların ailelerinden gördükleri fakirlik döngüsünü kırmak adına çok daha fazla eğitim sürecine sarılarak kariyer olanaklarını artırma girişimlerinde bulunduklarını belirtmektedir. Kurum bakımındaki çocukların eğitimsel motivasyonlarına bakıldığında ise para, ev ve aile gibi karşılanmamış ihtiyaçlarına dayandığı görülmektedir (Alvi vd., 2017). Roe'nun ihtiyaçlar kuramına göre çocuğun karşılanmamış ihtiyaçları gelecekteki kariyer seçimini şekillendiren ve etkileyen en önemli unsurlar arasında yer almaktadır (Bugg, 1969; Walz, 1963). Kurum bakımı altındaki çocukların karşılanmamış gereksinimlerinin oldukça fazla olması eğitimsel çıktılar ile kariyer planlamasında üstünde durulması gereken bir konudur. Risk altında olduğu tespit edilen çocuğun kurum bakımına alınması herhangi bir yaş döneminde olabilir. Dolayısıyla çocuğun karşılanmamış ihtiyaçları oldukça aşırı bir noktaya gelmiş olabilir. İhtiyaçlarının kurum bakımındaki çocuğu nispeten yönlendirdiği ve eğitimsel çıktıları üzerinde de etkisinin bulunduğu düşünülebilir. Bu anlamda eğitim psikologlarının ve okul rehberlik servisinin kurum bakımı altındaki çocuğun karşılanmamış ihtiyaçları üzerine çalışması ve kariyer seçiminde çocuğun ihtiyaçlarının etkisinin farkında olunması önemlidir. Eğitimsel süreçlerde yaşanan sorun durumlarında altta yatan sebeplerin karşılanmamış ihtiyaçlara dayanma ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.

Sosyal Destek

Aile

Kurum bakımı altındaki çocukların ailelerinden uzak yaşamalarına rağmen bu çocukların herhangi bir ebeveyni veya yakın akrabası ile iletişimleri bulunabilir (Yıldırım ve Işıkhani, 2018). Kurum bakımı altındaki çocuğun uygun olması halinde mevcut yakını ile iletişiminin ilerletilmesi, ziyaretler ile bağının güçlenmesi, ev incelemeleri ile çocuğun yakınının mevcut durumundaki risk faktörlerinin değerlendirilmesi, çocuğun yatılı izinli verilerek ailesiyle ilişkisinin geliştirilmesi ve sonucunda bakım tedbirinin kaldırılarak aileye teslim edilmesi sağlanmaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2022). Yani kurum bakımı altındaki çocuğun aile bireylerinden destek alma ihtimali mevcuttur. Eğitim çıktılarının geliştirilmesi noktasında bu desteğin kullanılması faydalı olabilir. Çocuk içinde bulunduğu toplumdaki, aldığı eğitimden ve ailesi gibi yakın çevresinden büyük oranda etkilenmektedir (Yaşar ve Özbey, 2019). Kurum bakımı öncesinde kısa veya uzun bir süre ailesinin yanında kalmış olan çocuğun ailesinden bağımsız değerlendirilmesi düşünülemez. Eğitime yönelik tutumu, bu konudaki alışkanlıkları, değer ve inançları ailesinin aşlamış olduğu fikirlerden etkilenmektedir (Tucker-Drob ve Harden, 2017). Örneğin eğitim almanın zaman kaybı olduğu ve erken yaşta işe başlayarak para kazanmanın ise ilerde zengin olmayı getireceği gibi yanlış düşüncelerle kurum bakımına gelen bir çocuğun yeni bir fikri benimsemesi zor olabilir. Kurum bakımı öncesinde okul devamsızlığı yapan bir çocuğun bu alışkanlığının değiştirilmesinde ise yeni düşünce ve inançları oluşturması gerekliliği göze çarpmaktadır. Kurum bakımındaki personel ile, ailesiyle kurmuş olduğu bağ kısa sürede kuramayacak olan çocuk için ailesinin desteğinin alınması oldukça faydalı olabilir. Koruma ve bakım altındaki çocuklarla çalışan meslek elemanlarının aileyle yapılan çalışmalarda eğitimin önemi üzerinde durması ve ailenin de çocuk ile kurduğu iletişimde eğitim konusunda destekleyici beyanları çocukta değişimin hızlı ve sağlam bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabilir.

Aile hayatından yoksun olan çocukların en yaygın kaldığı hizmet modeli kurum bakımı olarak Semerci vd. (2020) tarafından bildirilmektedir. Bazı aileler ise farklı sorunların yanı sıra eğitim ve sağlık giderlerini karşılayamadıkları için çocuklarını kurum bakımına teslim etmektedir (Khalid vd., 2023). Bir diğer çalışmada ise kurum bakımındaki çocukların çoğunluğunun en az bir ebeveyninin hayatta olduğu belirtilmektedir (Chowdhury vd., 2017). Ebeveyni hayatta olan çocuk için kurum bakımındayken ebeveyninin desteğinin alınması eğitimsel çıktılara büyük bir fayda sağlayabilir. Bu konuda Ssewamala ve diğerleri (2010) kurum bakımı altındaki ergenler için önem verdikleri bir yetiştikenden eğitim sürecinde destek almalarının akademik performanslarını artırdığını tespit etmişlerdir. Kurum bakımındaki personelin çocuğa desteği önemlidir. Diğer taraftan çocuğun aile bireyi çocuğun çok daha büyük bir beklentiye girerek destek beklediği bir kişidir. Çocuğun ebeveyninin eğitim sürecine dahil olarak destek vermesi eğitimsel çıktıların iyileşmesini sağlayabilir. Fakat Alfred ve diğerleri (2018) ebeveynlerin kurum bakımı altındaki çocukların eğitim süreçlerine katılımının ve desteğinin oldukça sınırlı kaldığını dolayısıyla bu durumun akademik performansı etkilediğini bildirmektedir. Kurum bakımındaki personelin çocuk ile güven ilişkisini kurarak eğitimsel süreçlerini desteklemesi ebeveyn eksikliğini bir nebze telafi edebilir fakat aile desteği de alındığı takdirde kısa vadede çocuğun kurum bakımına alışması ve eğitimsel çıktıların hızlı bir şekilde gelişmesi, uzun vadede ise akademik performansın maksimum düzeyde sürdürülmesi açısından yararlı olacaktır.

Okul

Çocukların biyopsikososyal gelişiminin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi ancak aile, okul ve toplumsal kurumların ortak bir sorumluluk göstermesi ile mümkündür (Semerci vd., 2020). Kurum bakımında kalan çocuklar için aile desteği optimal düzeyde sağlanamamakta çünkü aile bireyleri çocuğun bakımını üstlenemedikleri ve yeterli desteği gösteremedikleri için kurum bakımına başvurulmaktadır (Hayden, 2010; Holmes vd., 2018). Bu anlamda kurum bakımında yaşayan çocukların desteklenmesinde bir diğer önemli toplumsal kurum olan okullara güvenilmektedir. Çocuğun barındığı kurum bakımının dışında en fazla zamanını geçirdiği yer olan okullar, eğitimsel çıktılar için en önemli destek mekanizması olarak göze çarpmaktadır. Kurum bakımı altındaki çocukların akran ve öğretmenlerinden aldıkları desteğin sosyal destek algılarını en fazla yükselten faktörler olduğu bildirilmiş ve okuldan dışlanan kurum bakımı altındaki çocukların ise birlikte gruplaştıkları belirtilmiştir (Davulcu ve Mert, 2019). Eğitimsel çıktılar açısından kurum bakımı altındaki çocukların okul öğretmenleri tarafından desteklenmesi çok önemlidir. Bu desteğin yetersiz kalması halinde ve çocukların dışlandıklarını düşündükleri durumda kurum bakımı altında yaşayan çocuklar olarak kendi aralarında bir klik oluşturdukları vurgulanmaktadır. Bu durum damgalanmanın etkisini daha fazla artırarak çocukların eğitimsel faaliyetlere ve okula yönelik olumsuz tutumunu daha da pekiştirebilir. Bu anlamda kurum bakımı altındaki çocukların damgalanmadan korunması okul ortamında öncelikler arasında yer almalıdır. Koşu tipi kurum bakımının bir yurt şeklinde yapılandırılmış olması sebebiyle çocukların aidiyet hissetmekte zorlandıkları, ev tipi kurum bakım modelinde ise hem ev hem de

bulundukları mahalleye kendilerini ait hissettikleri düşünüldüğünde (İzci ve Uğurlu, 2018), ev tipi kurum bakım modelinin sayısının artırılarak koğuş tipi kurum bakım modelinin azaltılması faydalı olacaktır.

Okul çocuğun sosyalleşerek yeni arkadaşlar edindiği ve becerilerini geliştirdiği önemli bir yerdir (Yıldırım, 2013). Kurum bakımı altında kendisi ile benzer öykülere ve travmatik deneyimlere sahip arkadaşları çocuğun en fazla vakit geçirdiği akran grubudur (Hanish vd., 2016). Bu anlamda okul, kurum bakımı altındaki çocukların toplumsallaşmalarına açılan kapı konumundadır (Destari, 2024). Kurum bakımı altında aynı cinsiyetteki arkadaşları ile birlikte bir arada olan çocuk için okul ortamı hem karşı cins ile arkadaşlık geliştirme hem de kurum bakımı dışındaki çocuklarla sosyalleşme imkânı tanımaktadır. Okul ortamında eğitim amacıyla toplanan akran grupları arasında eğitimsel hedefler doğrultusunda sosyalleşilmesi olasıdır. Bu anlamda okulda edinilecek yeni arkadaşlar kurum bakımı altındaki çocuklar için eğitim süreçlerinde bir başka destek mekanizması olarak düşünülebilir. Akran etkisinin önemli olduğu düşünüldüğünde okul ortamında edinilecek yeni arkadaşlar kurum bakımı altındaki çocukların dahil olabileceği klikler açısından çeşitlilik katarak çocuğun az sayıdaki arkadaş grubuna zorunlu olarak dahil olmasındansa çok sayıdaki arkadaş grubu arasından kendisinin seçeceği olumlulara dahil olması konusunda imkân ortaya çıkmaktadır. Okulun sağladığı eğitim faaliyetleri ve öğretmen desteği dışında akran desteğinin de etkisi göz önünde bulundurulmalıdır (Cowie ve Smith, 2012).

Okul, kurum bakımı altındaki çocuklar için koruyucu bir faktör olarak değerlendirilebilir. (Mwoma ve Pillay, 2016). Okullarda bulunan ruh sağlığı uzmanları ile öğretmenlerin desteği bu çocukların yalnızca eğitim ihtiyaçlarını değil aynı zamanda diğer gelişimsel ihtiyaçlarını da karşılamaktadır (Stephan vd., 2016). Eğitimsel ihtiyaçları karşılanan kurum bakımı altındaki çocukların sağlık yönünde iyileşme gösterdikleri gözlemlenmiştir (Ahmadi vd., 2024). Eğitim seviyesi yükselen kurum bakımı altındaki çocukların sağlıklı beslenme gibi olumsuz alışkanlıklardan uzaklaştıkları tespit edilmiştir (Chowdhury vd., 2017). Sonuç olarak kurum bakımı altındaki çocukların okuldan alacakları destek hem eğitimsel ihtiyaçlarını karşılamakta hem de diğer gelişim alanlarına olumlu bir şekilde etki etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Kurum bakımı altındaki çocukların eğitim çıktılarının birçok ülkede olumsuz olduğu tespit edilmiş ve bu konuda çeşitli politika önerileri ortaya konulmuştur. Ülkeler kurum bakımı altında yaşayan çocuklara büyük miktarda kaynaklar ayırmakta, bakanlıklar arası çalışmalar gerçekleştirmekte, ilgili paydaşların koordinesini artırmakta ve kurum bakım hizmet modelinde değişikliklere gitmektedir. Bu konuda Türkiye’de 2000’li yıllara kadar koğuş tipi şeklinde hizmet vermekte olan çocuk bakım kuruluş modelleri ev tipine dönüştürülmüştür. Böylece çocukların eğitimsel ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilir bir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan protokoller kapsamında kurum bakımı altındaki çocukların ücretsiz olarak kurs ve dershaneler ile desteklenmesi sağlanmıştır. Tüm bu gelişmelere rağmen dezavantajlı konumları kurum bakımı altındaki çocukların eğitim çıktılarının optimal seviyeye gelmesi önünde engel oluşturmaya devam etmiştir. Okula uyum problemleri, akranları tarafından etiketlenme, okul devamsızlığı, düşük ders başarısı ve motivasyon eksikliği kurum bakımı altındaki çocukların yaşadıkları yaygın eğitimsel güçlükler arasında yer almaktadır. Kurum bakımının son seçenek olarak düşünülmesi, kurum bakımındaki çocukların aileye entegrasyonunun öncelik haline getirilmesi, kurum bakımında eğitimini sürdüren çocuklar açısından ise ailelerin sürece dahil edilerek eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi çocukların eğitime katılımını ve okul başarısını artırabilir. Okulun çekici bir yer haline getirilmesi noktasında çocuğun ilgi, yetenek ve geçmiş yaşantıları konusunda doğrudan bilgi sahibi olan çocuk kuruluşları ile okulların iş birliği yapması eğitimsel çıktıların iyileşmesinde etkili olabilir. Kurum bakımındaki çocukların okul aidiyetlerinin artırılması adına okuldaki görev, faaliyet, grup çalışmaları ve karar alma süreçlerine dahil edilmeleri fayda sağlayabilir. Kurum bakımındaki çocuklara yönelik öğrencilerin farkındalığının artırılması ve okul öğretmenlerinin bu çocuklarla çalışma konusunda uzmanlaşması, etiketlenmeden uzak bir okul ikliminin yaratılması konusunda etkili olacaktır.

Kurum bakımına alınan çocukların ebeveyn eksikliği ile yaşamış olduğu travmatik deneyimlerin etkisi tüm gelişim alanlarına yansımaktadır. Ailesi ile birlikte yaşayan herhangi bir çocuğun okul devamlılığı konusunda motive edilmesi ve ders çalışma alışkanlığı kazandırılarak akademik başarısının artırılması dahi zor ve uzun bir süreci gerektirirken kurum bakımı altındaki çocukların ayrıca ele alınması gereken problem durumları mevcuttur. Oldukça kompleks olan kurum bakımındaki çocukların eğitim süreçleri ile ilgili olarak çok çeşitli ülkelerde ampirik çalışmalar yapılmış olduğu görülmektedir. Bu durum kurum bakımının tüm dünyada çok yaygın olduğunu ve kurum bakımı altındaki çocukların eğitim süreçleri konusunda çoğu ülkede sorun durumunun mevcut olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalara rağmen kurum bakımı ve eğitim ilişkisinin iyi bir şekilde anlaşılamamış olduğu

endişesi bildirilmektedir. Bu endişe durumu kurum bakımında yaşayan çocukların çok çeşitli ailelerden gelmesi ve travmatik öykülerinin çok geniş bir skalada yer almasına bağlanabilir.

Bu çalışma kapsamında kurum bakımı altındaki çocukların eğitim süreçlerine dair çalışmaların ele alınarak bir arada değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Fakat cinsel istismara maruz kalmış veya trajik bir kayıp yaşamış çocuğun kurum bakımına alınmasının ardından örgün eğitime destek almaksızın devam etmesi oldukça zor olabilir. Kurum bakımı altındaki çocukların geneli arasında çok fazla olmamakla beraber psikoterapi desteği ve ilaç kullanımı ihtiyacı bulunan çocuklar için eğitim faaliyetleri ikincil planda yer almaktadır. Bu çocuklar için hazır bulunuşluklarının sağlanması açısından ilk adım travmalarının iyileştirilmesidir. Algıları açılan ve günlük rutinlerinde işlevsellik kazanan bu travma mağdurlarının okulda örgün eğitime devamlılıkları sağlanabilir. Okula gitmedikleri dönem için ise kurum bakımı altında destekleyici eğitim faaliyetlerinin sürdürüldüğü görülmektedir. Kurum bakımı altındaki her çocuğun eğitim sürecine dahil olması ve bunu sürdürmesi öncelikler arasındadır. Dolayısıyla kurum bakımı altındaki çocuğun yaşıtları ile aynı eğitim seviyesine ulaşması adına ilgili paydaşlarla koordineli bir çalışma gerçekleştirildiği söylenebilir.

Kurum bakımının tarihi dünyada çok eskilere dayanmakta fakat eski dönemlerde kurum bakımının nasıl olduğuna dair çalışmaların oldukça az olduğu göze çarpmaktadır. Bu anlamda kurum bakımının eski dönemlerde nasıl yürütüldüğü ve dönemin koşullarına göre çocukların eğitimsel ihtiyaçlarının ne derece karşılandığını inceleyen çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışmada farklı ülkelerde kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel çıktıları ele alınmıştır. Ülkeler arasında kurum bakım modelleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Ebeveyn yoksunluğu kurum bakımı altındaki çocuklar için ortak olmasına rağmen her ülkenin kendine özgü koşulları mevcuttur. Bu konuda ülkeler arasındaki farklılıkların neler olduğu ve kurum bakımı altındaki çocukların eğitimsel ihtiyaçlarına etkilerinin araştırılması faydalı olacaktır. Ev tipi ve koğuş tipi kurum bakım modelleri arasında ev tipinde yaşayan çocukların çok daha fazla olumlu sonuç gösterdiği saptanmıştır. Ev tipi kurum bakım modellerinin sayısının artırılması ve düzenlemelerin ev tipine yönelik olarak yapılması çocukların olumlu çıktıları artırabilir. Endonezya gibi bazı ülkeler kurum bakımı altında dini eğitim vererek çocukların karakter inşasında çeşitli değerleri aşılamayı tercih etmektedir. Bazı ülkeler ise değer aşılama konusunda daha nötr kalmakta ve hijyen eğitimi gibi günlük yaşam davranışları konusunda rehberlik sağlamaktadır. Kurum bakımı deneyimleri açısından ülkeler arasındaki kültüre özgü farklılıkların çok olması sebebiyle ülkeler arası karşılaştırmalara ihtiyaç vardır. Kurum bakımı altındaki çocukların ailelerinden destek almalarının önemli olduğu bildirilmektedir fakat yeterli desteği alamadıkları ifade edilmektedir. Dolayısıyla kurum bakımındaki çocukların ailelerinden destek almalarının kolaylaştırılması ve artırılması konusunda çeşitli politika ve uygulamalar geliştirilmelidir. Okul, aile ve kurum bakımı üçlü sisteminin işlevsellik kazanması kurum bakımındaki çocukların eğitimsel çıktıları artıracaktır. Dünyada kurum bakımı altında yaşayan çocukların sayısı azımsanmayacak derecede fazladır. Fakat dezavantajlı bir grup olmaları dolayısıyla ülkelerin veri akışı konusunda katı oldukları görülmektedir. Koruma ve bakım altındaki çocuklara yönelik düzenli bir şekilde veri akışı sağlanması başarılı olan ve başarılı olamayan ülke ve uygulamaların tespit edilerek etkili politikaların üretilmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Acar, B., Semerci, M., & Yaman, Ö. M. (2021). Çocuk evlerinde çalışan bakım elemanlarının mesleki yeterliliklerinin çocuk eğitimi ve bakımı açısından değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 502–538. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.626495>
- Ahmad, K. I. (2013). The role of teacher's guidance counseling building self-esteem in repertoire school students matter to achieve success. *Research on Humanities and Social Sciences*, 3(5), 1–6. <https://core.ac.uk/download/pdf/234673455.pdf>
- Ahmadi, A., Alidousti, K., Kakadinparvar, S., & Esmaily, H. (2024). The effect of living in orphanage and educational counseling on uberty health among female adolescents living in welfare centers: An interventional study. *Health and Development Journal*, 13(2), 80–85. <https://doi.org/10.34172/jhad.92379>
- Ahmadi, F., & Ahmadi, S. (2020). School-related predictors of students' life satisfaction: The mediating role of school belongingness. *Contemporary School Psychology*, 24(2), 196–205. <https://doi.org/10.1007/s40688-019-00262-z>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (1995). *Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22462.pdf>

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (1999). *Çocuk Yuvaları Yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23576.pdf>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2008). *Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/10/20081005-1.htm>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2015). *Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/03/20150329-1.htm>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2022). *Çocuk koruma hizmetleri planlama ve çocuk bakım kuruluşlarının çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220906-12.htm>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). *2023-2028 Türkiye çocuk hakları strateji belgesi ve eylem planı*. <https://www.aile.gov.tr/media/132816/turkiye-c-ocuk-haklari-strateji-belgesi-ve-eylem-plan-2023-2028-dijital.pdf>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). *Bilgilendirme Kitapçığı*. https://www.aile.gov.tr/media/159360/turkiye-geneli-bilgilendirme-kitapcigi_2024.pdf
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2025). *E-Bülten Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü*. <https://www.aile.gov.tr/chgm/yayinlar/bultenler/>
- Ak, B. U. (2022). Çocuk ticareti suçunu anlamak. *Uluslararası Suçlar ve Tarih*, (23), 93–115. <https://doi.org/10.54842/ustich.1037346>
- Akbari, O., & Sahibzada, J. (2019). Orphans' motivation for higher education. *American International Journal of Humanities, Arts and Social Sciences*, 1(2), 70–80. <https://doi.org/10.46545/aijhass.v1i2.105>
- Akhmetshin, E. M., Miftakhov, A. F., Murtazina, D. A., Sofronov, R. P., Solovieva, N. M., & Blinov, V. A. (2019). Effectiveness of using football basics in physical education and organizing arts and cultural events for promoting harmonious development of orphan children. *International Journal of Instruction*, 12(1), 539–554. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1201332>
- Akilandeswari, M., & Annalakshmi, N. (2023). Influence of alienation, educational aspiration, and teacher connectedness on resilience among orphan and non-orphan adolescents: A comparative study. *Indian Journal of Positive Psychology*, 14(3), 259–266. <https://www.proquest.com/openview/11268b3e3a9fe8831538fdc2bea6870e/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2032133>
- Akram, M., Anjum, F., & Akram, N. (2015). Role of orphanages to uplift the socio-economic status of orphans focusing on SOS children's villages in Punjab, Pakistan. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(3), 177–182. <https://doi.org/10.5901/mjss.2015.v6n3s2p177>
- Aktaş, M. (2018). Türkiye'deki Suriyeliler: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 129–154. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yyusbed/issue/43499/532096>
- Al Azzam, H., Mrayyan, M. T., Al Dameery, K., & Al Omari, O. (2020). Predictive genetic testing for hereditary cancers in children: An argumentation. *Journal of Comprehensive Pediatrics*, 11(1). <https://doi.org/10.5812/compred.89015>
- Alfred, A. J., Ma'rof, A. M., & Buang, N. (2018). The relationship between institutional environment, guardian involvement, academic achievement and learning motivation of children reared in a Malaysian orphanage. *Jurnal VARIDIKA*, 29(2), 147–157. <https://journals.ums.ac.id/index.php/varidika/article/view/5630>
- Allen, R. J., & Nakonechnyi, A. (2022). Orphans, displaced, and institutionalized children: Causes of children growing without parents and a sampling of global responses. *The Palgrave Handbook of Global Social Problems* içinde (s. 1–20). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68127-2_284-1
- Altınkurt, Y., Yılmaz, K., & Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48–62. <https://dergipark.org.tr/en/pub/trkefd/issue/21473/230152>

- Alvi, E., Nausheen, M., Kanwal, I., & Anwar, R. (2017). Examining the learning experiences of orphans from a critical perspective. *Journal of Research & Reflections in Education (JRRE)*, 11(2), 224–239. <https://ue.edu.pk/jrre/articles/1100121.pdf>
- Ayaz, M., Ayaz, A. B., Başgöl, Ş. S., Karakaya, I., Şişmanlar, Ş. G., Yar, A., Şentürk, E., & Dikmen, S. (2012). 3-5 yaş grubu kurum bakımındaki çocuklarda ruhsal hastalık sıklığı ve ilişkili etmenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 82–88. <https://doi.org/10.5080/u6641>
- Aydoğdu, F. (2016). Çocuk evinde kalan çocukların karşılaştıkları sorunların ve beklentilerinin incelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63–71. https://doi.org/10.1501/Asbd_00000000057
- Aykul, M., Ceyhan, O., Şeker, O. F., & Aytaç, S. (2022). Çocuk alanında çalışan bakım elemanlarının sorunları üzerine nitel bir çalışma. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 2(2), 100–123. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2615994>
- Bano, Z., Fatima, S., & Naz, I. (2019). Stigma as a predictor of psychological issues among orphans resides in orphanages. *Pakistan Armed Forces Medical Journal*, 69(3), 631–37. <https://pafmj.org/index.php/PAFMJ/article/view/3043>
- Başer, H. (2013). *Çocuk refahı alanında yeni hizmet modeli "Çocuk Evleri"* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Bathmanathan, V., Rajadurai, J., & Sohail, M. S. (2018). Generational consumer patterns: A document analysis method. *Global Business and Management Research: An International Journal*, 10(4), 1–13. https://www.researchgate.net/profile/Vathana-Bathmanathan/publication/329736689_Generational_Consumer_Patterns_A_document_Analysis_Method/links/5c18b08ba6fdcc494ffca829/Generational-Consumer-Patterns-A-document-Analysis-Method.pdf
- Bell, F. C. (1978). *Comparison of two approaches to competency-based education in Home Economics Pre-employment Laboratory Education child care* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Texas Tech University.
- Bendíková, E., & Nemcek, D. (2017). Attitudes and preferences of children living in orphanage towards physical education lessons. *European Journal of Contemporary Education*, 6(4), 664–673. <https://doi.org/10.13187/ejced.2017.4.664>
- Boadu, S., Osei-Tutu, A., & Osafo, J. (2020). The emotional experiences of children living in orphanages in Ghana. *Journal of Children's Services*, 15(1), 15–24. <https://doi.org/10.1108/JCS-10-2018-0027>
- Bode, A., & Goldman, J. D. (2012). The impact of child sexual abuse on the education of boys in residential care between 1950 and 1975. *Pastoral Care in Education*, 30(4), 331–344. <https://doi.org/10.1080/02643944.2012.702780>
- Bugg, C. A. (1969). Implications of some major theories of career choice for Elementary School Guidance Programs. *Elementary School Guidance & Counseling*, 3(3), 164–173. <https://www.jstor.org/stable/42868098>
- Buran, M. (2019). *Çocuk destek merkezlerinden reşit olarak ayrılan bireylerin sosyal hayata uyum süreci* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Calheiros, M. M., Garrido, M. V., Lopes, D., & Patrício, J. N. (2015). Social images of residential care: How children, youth and residential care institutions are portrayed?. *Children and Youth Services Review*, 55, 159–169. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.06.004>
- Chiamulera, C. (2017). The court's role in supporting education for court-involved children. *Child L. Prac.*, 36(6), 140. <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/chilawpt36&div=63&id=&page=140>
- Chowdhury, A. B. M. A., Wasiullah, S., Haque, M. I., Muhammad, F., Hasan, M. M., Ahmed, K. R., & Chowdhury, M. (2017). Nutritional status of children living in an orphanage in Dhaka city, Bangladesh. *Malaysian Journal of Nutrition*, 23(2), 291–298. <https://nutriweb.org.my/mjn/publication/23-2/l.pdf>
- Clerc, J., Khamzina, K., & Desombre, C. (2023). To identify and limit the risks of neglect in orphaned students: Can France manage it?. *New Ideas in Psychology*, 68, 100981. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2022.100981>

- Coneus, K., Mühlenweg, A. M., & Stichnoth, H. (2014). Orphans at risk in sub-Saharan Africa: Evidence on educational and health outcomes. *Review of Economics of the Household*, 12, 641–662. <https://doi.org/10.1007/s11150-012-9167-4>
- Covell, K., Howe, R. B., & McGillivray, A. (2016). Implementing children's education rights in schools. *Handbook of Children's Rights* içinde (s. 318–333). Routledge.
- Cowie, H., & Smith, P. K. (2012). Peer support as a means of improving school safety and reducing bullying and violence. *Handbook of youth prevention science* içinde (s. 177–193). Routledge.
- Çayır, H. (2020). Kurum bakımında kalmış kişilerin aileye dair düşünceleri. *Kadim Akademi SBD*, 4(1), 75–96. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1180060>
- Çelikdin, A. E. (2014). *Balanced scorecard sisteminde Swot analizi ile Ahp kullanımı: Yem sektöründe bir uygulama* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Davulcu, Ü. Ş., & Mert, K. (2019). Çocuk evleri sitesinden birinde kalan çocukların algıladıkları sosyal destek ve gelecek beklentileri. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16(3), 210–216. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2019.210>
- Değer, F. (2023). Quality of life of children in orphanages: A study in Bamako, Mali. *Turkish Academic Research Review*, 8(3), 1061–1072. <https://doi.org/10.30622/tarr.1288558>
- Destari, D. (2024). The school's efforts in becoming an involved party in the socialization of student character formation. *Indonesian Journal of Education (INJOE)*, 4(1), 103–113. <https://www.injoe.org/index.php/INJOE/article/view/105>
- Dhar, S., Banerjee, S., Mukherjee, A., & Dogra, A. K. (2016). Self-concept among adolescents of mixed sex and single sex education schools. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(2), 86–93. <https://doi.org/18.01.165/20160302>
- Dobrova-Krol, N. A., & van IJzendoorn, M. H. (2017). Institutional care in Ukraine: Historical underpinnings and developmental consequences. *Child maltreatment in residential care: History, research, and current practice*, 219–240. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57990-0_11
- Doğan, Ö. F. (2023). *Montessori kozmik eğitim uygulamaları destekli fen eğitimi programının 5-6 Yaş çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Duran, R. (2021). Türkiye aile yapısında evlat edinme üzerine bir değerlendirme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 19–31. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1541723>
- Elmacı, D. (2015). Koruma altındaki çocuklara yönelik hizmetlerde etik sorunlar. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 49–59. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2160888>
- Elmacı, D. (2022). Milli Eğitim Bakanlığının yetiştirme yurtlarıyla imtihanı: Özel eğitim ve çocuk koruma alanından tarihsel deneyimler. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1067–1082. <https://doi.org/10.51460/baebd.1052563>
- Escueta, M., Whetten, K., Ostermann, J., O'Donnell, K., & Positive Outcomes for Orphans (POFO) Research Team. (2014). Adverse childhood experiences, psychosocial well-being and cognitive development among orphans and abandoned children in five low income countries. *BMC International Health And Human Rights*, 14, 1–13. <https://doi.org/10.1186/1472-698X-14-6>
- Fadjeri, I., Purnama, T., Suharja, E. S., & Nurwanti, W. (2023). Storgi Media as an effort to improve dental health behavior in orphanage children. *Asian Journal of Dental and Health Sciences*, 3(3), 42–46. <https://doi.org/10.22270/ajdhs.v3i3.53>
- Fana, T. (2021). Knowledge, attitude and practices regarding HIV and AIDS among high school learners in South Africa. *The Open AIDS Journal*, 15(1), 84–92. <https://doi.org/10.2174/1874613602115010084>
- Ferguson, A. (2022). 'Nobody does the job cause it's easy'. The factors which empower and inhibit the role of the child and youth care worker. *Scottish Journal of Residential Child Care*, 21(1). https://pure.strath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/154852179/Ferguson_SJRCC_2022_Nobody_does_the_job_cause_its_easy.pdf
- Frimpong-Manso, K., & Bugyei, A. G. (2019). The challenges facing children reunified with their families from an orphanage in Ghana. *Children & Society*, 33(4), 363–376. <https://doi.org/10.1111/chso.12314>

- García, J. L., & Heckman, J. J. (2023). Parenting promotes social mobility within and across generations. *Annual Review of Economics*, 15(1), 349–388. <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-021423-031905>
- George, C. R. G., Mucheuki, C., Govender, K., & Quinlan, T. (2015). Psychosocial and health risk outcomes among orphans and non-orphans in mixed households in KwaZulu-Natal, South Africa. *African Journal of AIDS Research*, 14(4), 323–331. <https://doi.org/10.2989/16085906.2015.1095774>
- Goldman, J. D., & Bode, A. (2012). Female survivors' perceptions of lifelong impact on their education of child abuse suffered in orphanages. *International Journal of Lifelong Education*, 31(2), 203–221. <https://doi.org/10.1080/02601370.2012.663799>
- Gül, N. (2019). *Sosyal hizmet kuruluşlarından ayrılan gençlerin topluma uyumları üzerine bir inceleme: İstanbul ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Hanish, L. D., Martin, C. L., Miller, C. F., Fabes, R. A., DeLay, D., & Updegraff, K. A. (2016). Social harmony in schools: A framework for understanding peer experiences and their effects. *Handbook of social influences in school contexts* içinde (s. 48–62). Routledge.
- Haydarova, S. (2023). Characteristics Of mental development of care givers. *Science and innovation*, 2(B2), 382–388. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7652196>
- Hayden, C. (2010). Offending behaviour in care: is children's residential care a 'criminogenic' environment?. *Child & Family Social Work*, 15(4), 461–472. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00697.x>
- Hermiyanti, P., Wisnu, N. T., Ginarsih, Y., Intiyati, A., Yunariyah, B., Widyastuti, D. U., ... & Triana, W. (2023). Aksı kompetensi bersama di panti asuhan yayasana pemeliharaan anak dan bayi permata hati surakarta. *Jurnal Ilmiah Tatengkora*, 7(1), 13–16.
- Hidayah, R., Fatma, E. P. L., & Lestari, R. (2023). Community-based psychosocial support for orphan and vulnerable children living in an orphanage. *Journal of Innovation and Applied Technology*, 9(1), 39–42. <http://dx.doi.org/10.21776/ub.jiat.2023.009.01.7>
- Holmes, L., Connolly, C., Mortimer, E., & Hevesi, R. (2018). Residential group care as a last resort: Challenging the rhetoric. *Residential Treatment for Children & Youth*, 35(3), 209–224. <https://doi.org/10.1080/0886571X.2018.1455562>
- Hunt, S. (2015). Data collection on school-aged children through Common Core. *ISJLP*, 12, 305. <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/isjlp12&div=19&id=&page=>
- IJzendoorn van, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Scott, S. (2015). Residential and foster care. A. Thapar, D. S. Pine, J. F. Leckman, S. Scott, M. J. Snowling, & E. Taylor (Haz.), *Rutter's child and adolescent psychiatry* içinde (s. 261–272). <https://doi.org/10.1002/9781118381953.ch21>
- Isohanni, I., & Isohanni, M. (1998). Education and mental disorders. *International Journal of Circumpolar Health*, 57(2-3), 188–194. <https://europepmc.org/article/med/9753888>
- İzci, L., & Mazman, İ. (2021). Sembolik etkileşimcilik çerçevesinden korunmaya muhtaç çocuklarda benlik. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 151–170. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1350038>
- İzci, L., & Uğurlu, H. (2018). Korunmaya muhtaç çocukların mekân değişikliği: Koğuşlardan evlere. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4(9), 228–237. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iksd/issue/51698/671159>
- Kabakulak, K. (2019). *Çocuk evleri hizmet modeli kapsamında olan lise öğrencisi çocukların akademik başarı bileşenlerinin keşfedilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Kamath, S. M., Venkatappa, K. G., & Sparshadeep, E. M. (2017). Impact of nutritional status on cognition in institutionalized orphans: a pilot study. *Journal of clinical and diagnostic research: JCDR*, 11(3), CC01. <https://doi.org/10.7860/JCDR/2017/22181.9383>
- Khalid, A., Morawska, A., & Turner, K. M. (2023). Pakistani orphanage caregivers' perspectives regarding their caregiving abilities, personal and orphan children's psychological wellbeing. *Child: Care, Health and Development*, 49(1), 145–155. <https://doi.org/10.1111/cch.13027>

- Khoo, E., Mancinas, S., & Skoog, V. (2015). We are not orphans. Children's experience of everyday life in institutional care in Mexico. *Children and Youth Services Review*, 59, 1–9. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.09.003>
- Khurshid, F., Mahsood, N., & Kibria, Z. (2018). Prevalence and determinants of behavioral problems among adolescents living in orphanage facilities of district Peshawar, Khyber Pakhtunkhwa, Pakistan. *KmuJ*, 10(2), 95–100. <https://pdfs.semanticscholar.org/9f4a/201ad17f61d8aa24ca85c87da4ab822b3547.pdf>
- Kılıç, F. (2019). *Çocuk evlerinde çalışan bakım elemanlarında psikolojik sermaye algısı, iş doyumu ve maneviyat arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Kidman, R., Hanley, J. A., Foster, G., Subramanian, S. V., & Heymann, S. J. (2012). Educational disparities in AIDS-affected communities: Does orphanhood confer unique vulnerability?. *Journal of Development Studies*, 48(4), 531–548. <https://doi.org/10.1080/00220388.2011.604412>
- Korzh, A. (2013). What are we educating our youth for? The role of education in the era of vocational schools for "dummies" and diploma mill universities in Ukraine. *European Education*, 45(1), 50–73. <https://doi.org/10.2753/EUE1056-4934450103>
- Küsmesz, B. (2020). Korunma ihtiyacı olan çocuklar için kurumsal ve alternatif hizmet modelleri: Bir değerlendirme. *International Journal of Social And Humanities Sciences*, 4(3), 201–225. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1486771>
- Lemeyu, T., Goshomi, U., & Chikutuma, T. (2023). Exploring experiences encountered by orphans and vulnerable children (OVC) in public primary schools in Harare, Zimbabwe. *Indiana Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(6), 6–13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8123063>
- Li, S., Zhang, Y., Wang, X., & Yuan, R. (2024). Association between life satisfaction, problem behaviours and psychological distress in orphaned adolescents: Exploring gender and orphanhood type discrepancies. *Child & Family Social Work*, 29(3), 808–817. <https://doi.org/10.1111/cfs.13138>
- Losioki, B. E. (2020). Education opportunities and support for orphans and vulnerable children in Bagamoyo District Tanzania. *East African Journal of Education Studies*, 2(1), 187–197. <https://doi.org/10.37284/eajes.2.1.250>
- Mackieson, P., Shlonsky, A., & Connolly, M. (2019). Increasing rigor and reducing bias in qualitative research: A document analysis of parliamentary debates using applied thematic analysis. *Qualitative Social Work*, 18(6), 965–980. <https://doi.org/10.1177/1473325018786996>
- Mahfud, C., Rohani, I., Nuryana, Z., Baihaqi, M., & Munawir, M. (2023). Islamic education for disabilities: New model for developing Islamic parenting in Integrated Blind Orphanage of Aisyiyah. *Indonesian Journal of Islam and Muslim Societies*, 13(1), 115–142. <https://doi.org/10.18326/ijims.v13i1.115-142>
- Mahmood, A., Ullah, F., & Shah, S. F. H. S. (2020). Problems of orphan children in state-sponsored orphanages of Khyber Pakhtunkhwa, Pakistan. *Liberal Arts and Social Sciences International Journal (LASSIJ)*, 4(1), 102–113. <https://pdfs.semanticscholar.org/a2a6/6fcfc1cdd8435bfd8a317766b0c0ae3e27e7.pdf>
- Maiti, A. (2021). Effect of corporal punishment on young children's educational outcomes. *Education Economics*, 29(4), 411–423. <https://doi.org/10.1080/09645292.2021.1901073>
- Mchunu, J. N. (2020). *The Psychosocial and educational experiences of sexually abused orphans and vulnerable children in Hammarsdale, KwaZulu-Natal* [Yayımlanmamış doktora tezi]. University of Johannesburg.
- McKenna, N. (2022). *Detention as trauma: A mixed methods analysis of trauma-responsive and trauma-inducing practices in United States Youth Detention Facilities* [Yayımlanmamış doktora tezi]. University of Cincinnati.
- Meli, B. M. (2015). Provision of vocational skills education to orphans: Lessons from orphanage centres in dar es salaam city, Tanzania. *Journal of Education and Practice*, 6(15), 65–75. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1079991>
- Mocheche, L. K. (2021). *The role of education in refugee integration and well-being: A case study of Kakuma refugee camp* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Norwegian University of Life Sciences.

- Moyo, S., Susa, R., & Gudyanga, E. (2015). Impact of institutionalisation of orphaned children on their wellbeing. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 20(6), 63–69. <https://doi.org/10.9790/0837-20636369>
- Mulaa, E. A. (2018). Psychosocial challenges facing orphans and vulnerable children attending public primary schools in Kenya. *International Journal of Research in Education and Social Sciences (IJRESS)*, 1(2), 128–137.
- Mwoma, T., & Pillay, J. (2016). Educational support for orphans and vulnerable children in primary schools: Challenges and interventions. *Issues in Educational Research*, 26(1), 82–97. <https://search.informit.org/doi/epdf/10.3316/informit.020792840149748>
- Nara, K. (2017). Study of mental health among sportspersons. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 4(1), 34–37. <https://doi.org/10.22271/kheljournal.2017.v4.i1a.837>
- Nazım, A. Ö., & Köseoğlu, M. (2019). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sosyal hizmetlerin yapısı ve işleyişine eleştirel bir bakış. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 665–689. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/727688>
- Oduolowu, E. A., & Olowe, P. K. (2011). Government provision of early child care and education to preschool orphans in orphanages in Ibadan municipality. *Research in Curriculum Studies*, 6(2), 10–22. https://www.researchgate.net/profile/Peter-Olowe/publication/343814918_Government_Provision_of_Early_Child_Care_and_Education_to_Pre-school_Orphans_in_Orphanages_in_Ibadan_Municipality/links/5f41778b458515b72943710e/Government-Provision-of-Early-Child-Care-and-Education-to-Pre-school-Orphans-in-Orphanages-in-Ibadan-Municipality.pdf
- Olanrewaju, A. D., Jeffery, C., Crossland, N., & Valadez, J. J. (2015). Access to education for orphans and vulnerable children in Uganda: A multi-district, cross-sectional study using lot quality assurance sampling from 2011 to 2013. *PloS one*, 10(7), e0132905. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0132905>
- Özkan, Y., & Turgut, A. Ş. (2019). Kurum bakımından ayrılmış bireylerin sosyo-demografik özellikleri ile kurum bakımı sonrası yaşadıkları sorunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(3), 748–763. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/907880>
- Parfilova, G. G., & Valeeva, R. A. (2016). Study of orphanage children's value orientations. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 11(4), 747–753. <https://www.iejme.com/article/study-of-orphanage-childrens-value-orientations>
- Patel, K., Thakar, D., Makwana, B., Macwan, A., Zala, U., Rohit, P., & Vyas, D. (2022). Comparative study to assess the behavioral and emotional problems among school going orphans and non-orphans of Nadiad. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 1397–1405. <https://doi.org/10.47750/pnr.2022.13.S09.168>
- Pati, J. (2015). Early de-institutionalisation and child care priorities for children without parental care. *Institutionalised Children Explorations and Beyond*, 2(1), 55–68. <https://doi.org/10.1177/2349301120150105>
- Pillay, J. (2018). Early Education of orphans and vulnerable children: A crucial aspect for social justice and African development. *Koers: Bulletin for Christian Scholarship= Koers: Bulletin vir Christelike Wetenskap*, 83(1), 1–12. <https://hdl.handle.net/10520/EJC-ecadaed85>
- Pillay, J. (2020). Social justice implications for educational psychologists working with orphans and vulnerable children in South Africa. *School Psychology International*, 41(1), 37–52. <https://doi.org/10.1177/0143034319893005>
- Postema, C. L. (2023). *The effects of adolescent trauma, mental health treatment, and demographic variables on educational outcomes* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Western Michigan University.
- Putra, H., & Anwar, K. (2023). Islamic education management and social change and development in Indonesia. *International Journal of Education, Vocational and Social Science*, 2(01), 79–88. <https://doi.org/10.99075/ijevss.v2i01.140>
- Reddy, S. B., Jyothula, N., Kandula, I., & Chintada, G. S. (2019). Nutritional status and personal hygiene of children living in the orphanages of Bhubaneswar: capital city of Odisha. *International Journal of*

- Community Medicine and Public Health*, 6(1), 379–385. <http://dx.doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph20185276>
- Resmi Gazete. (1974). *Milli Eğitim Temel Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1739&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Resmi Gazete. (1983). *Sosyal Hizmetler Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2828&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Resmi Gazete. (2005). *Çocuk Koruma Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf>
- Riemersma, Y., Harder, A., Zijlstra, E., Post, W., & Kalverboer, M. (2023). Static and dynamic factors underlying placement instability in residential youth care: A scoping review. *Children and Youth Services Review*, 155, 107298. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.107298>
- Rissman, L., Deavenport-Saman, A., Corden, M. H., Zipkin, R., & Espinoza, J. (2021). A pilot project: Handwashing educational intervention decreases incidence of respiratory and diarrheal illnesses in a rural Malawi orphanage. *Global Health Promotion*, 28(3), 14–22. <https://doi.org/10.1177/1757975920963889>
- Rochanah, R., Muna, F. I., & Ariyanto, B. (2022). The building religious character of children orphanage at Nurul Jannah Kudus. *Bulletin of Early Childhood*, 1(2), 68–79. <https://doi.org/10.51278/bec.v1i2.552>
- Sadak, E., & Yıldırım, F. (2020). Kurum bakımından ayrılan bireylerin toplumsal yaşama uyum sorunlarının “sosyal hizmetler” bağlamında değerlendirilmesi. *Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 169–191. <https://dergi.neu.edu.tr/index.php/sosbilder/article/view/251>
- Salifu Yendork, J., & Somhlaba, N. Z. (2015). Problems, coping, and efficacy: An exploration of subjective distress in orphans placed in Ghanaian orphanages. *Journal of Loss and Trauma*, 20(6), 509–525. <https://doi.org/10.1080/15325024.2014.949160>
- Sarı, K. S., Ergüt, İ. K. ve Ünlü-Çeber, Ç. (2021). Türkiye’de çocuk hizmetlerinin tarihsel süreci. *T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Politikaları Serisi*, 1(4), 1–46. <https://www.aile.gov.tr/media/88094/cocuk-politikalari-serisi-4.pdf>
- Semerçi, M., Tatal, K., Acar, B., & Yaman, Ö. M. (2020). Çocuk evlerinde çalışan çocuk bakım elemanlarının yaşadıkları sorunlara yönelik niteliksel bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (49), 171–188. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1079580>
- Singh, A., & Sekher, T. V. (2021). Orphans and their living arrangement in Indian households: Understanding their educational and nutritional status. *Children and Youth Services Review*, 121, 105868. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105868>
- Ssewamala, F. M., Karimli, L., Han, C. K., & Ismayilova, L. (2010). Social capital, savings, and educational performance of orphaned adolescents in Sub-Saharan Africa. *Children and youth services review*, 32(12), 1704–1710. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.07.013>
- Stephan, S., Lever, N., Bernstein, L., Edwards, S., & Pruitt, D. (2016). Telemental health in schools. *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology*, 26(3), 266–272. <https://doi.org/10.1089/cap.2015.0019>
- Sumbas, E., & Ulusoy, Y. (2023). The Last 20 Years of Psychodrama in Turkish and International Academic Papers: A Document Analysis Study. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 13(69), 180–193. <https://doi.org/10.17066/tpdrd.1210122ev>
- Tanner, A. E. (2014). *Former foster youth and their self-determination in graduating from college: A phenomenological study* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Capella University.
- Ten Brummelaar, M. D., Harder, A. T., Kalverboer, M. E., Post, W. J., & Knorth, E. J. (2017). Residential child and youth care in the Netherlands: Current practices and future perspectives. *Residential Child and Youth Care in a Developing World. Volume 2: European Perspectives* içinde (s. 339-355). CYC-Net Press.
- Thomas, T., Ahmed, Y., Tan, M., & Grigorenko, E. L. (2021). Cognitive and educational interventions for orphans and vulnerable children affected by HIV/AIDS: A meta-analysis. *Child development*, 92(1), 7–20. <https://doi.org/10.1111/cdev.13438>
- Trapenciere, I. (2018). Transition trajectories from youth institutional care to adulthood. *SHS Web of Conferences*, 51(1002). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20185101002>

- Tucker-Drob, E. M., & Harden, K. P. (2017). A behavioral genetic perspective on noncognitive factors and academic achievement. *Genetics, ethics and education*, 134–158. <https://labs.la.utexas.edu/tucker-drob/files/2015/02/Tucker-Drob-Harden-4.20.15-A-Behavioral-Genetic-Perspective-on-Noncognitive-Factors-and-Academic-Achievement.pdf>
- Tuncer, B., & Erdoğan, T. (2018). Korunmaya muhtaç çocuklar ve korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan bakım yöntemleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 3(2), 515–527. <http://dx.doi.org/10.21733/ibad.417251>
- Udu, T. T., Aime, E. T., & Akpera, J. V. (2017). Barriers to equitable access to basic education in kwande lga of Benue State: Implications for economic growth in Nigeria. *European Journal of Education Studies*, 3(7), 744–765. <https://doi.org/10.5281/zenodo.83986>
- Uğur, T. D. (2020). *Devlet korumasından sonra memur olarak istihdam edilen genç kadınlar: Afyonkarahisar ve Ankara örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- UNICEF. (2007). *Çocuk hakları ve gazetecilik uygulamaları hak temelli perspektif*. <https://www.unicef.org/turkiye/media/3966/file/%C3%87OCUK%20HAKLARI%20VE%20GAZETE%C4%B0L%C4%B0K%20UYGULAMALARI%20HAK%20TEMELL%C4%B0%20PERSPEKT%C4%B0F.pdf>
- UNICEF. (2024). *Children in alternative care*. <https://data.unicef.org/topic/child-protection/children-alternative-care/>
- Van IJzendoorn, M. H., Belsky, J., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2012). Serotonin transporter genotype 5HTTLPR as a marker of differential susceptibility? A meta-analysis of child and adolescent gene-by-environment studies. *Translational Psychiatry*, 2(8), e147. <https://doi.org/10.1038/tp.2012.73>
- Walz, G. R. (1963). Chapter VII: Vocational development process. *Review of Educational Research*, 33(2), 197–204. <https://doi.org/10.3102/00346543033002197>
- Wanglar, E. (2021). Child care institutions in India: Investigating issues and challenges in children's rehabilitation and social integration. *Children and Youth Services Review*, 122, 105915. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105915>
- Williams, I., Vaisey, A., Patton, G., & Sanci, L. (2020). The effectiveness, feasibility and scalability of the school platform in adolescent mental healthcare. *Current Opinion in Psychiatry*, 33(4), 391–396. <https://doi.org/10.1097/YCO.0000000000000619>
- Yaşar, E. Y., & Özbey, S. (2019). Okul öncesi dönemdeki korunmaya muhtaç çocukların ahlâki değer yapılarının çocuklara ilişkin bazı değişkenlere göre incelenmesi: Ankara örnekleme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 41–70. <https://doi.org/10.34234/ded.402313>
- Yaşar, Ö., & Dağdelen, N. (2013). Korunmaya muhtaç çocukların yetiştirilmesinde çocuk yurtlarından çocuk evlerine geçişin, çocukların sosyo-kültürel ve psikolojik gelişimlerine etkisi üzerine bir çalışma: Isparta örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 199–221. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbe/issue/23220/247975>
- Yazıcı, E. (2013). Korunmaya muhtaç çocuklar ve çocuk evleri/Children in need of protection and children's homes. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 499–525. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/183026>
- Yıldırım, Ş. (2013). *Çocuk evinde kalan çocukların ilişki dinamikleri: İzmir örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Yıldırım, Ş., & Işıksan, V. (2018). Çocuk evinde kalan çocukların sosyalleşme sürecindeki ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 46–70. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/515178>
- Yıldız, B. N., & Karataş, M. (2022). Çocuk evleri hizmet modelinde psikososyal destek sağlayan meslek elemanlarının deneyimleri: Sivil toplum kuruluşu örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 35(1), 113–135. <https://doi.org/10.33417/tsh.1185725>
- Yolcuoğlu, İ. G. (2009). Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(18), 43–58. <https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21099/227229>

Current View of Educational Needs of Children in Need of Care and Protection

Abstract

Education is a priority goal for children. However, the fact that children under institutional care are away from family life and have traumatic stories negatively affects their educational outcomes. The literature indicates that the educational outcomes for children in institutional care, whose numbers are rising worldwide, are more negative compared to their peers. This highlights the increasing significance of studies on this subject. Therefore, within the scope of this study, the aim is to explain the educational problems experienced by children in institutional care and to provide policy recommendations by discussing their current educational needs. Document analysis was used in this study. It has been determined that children under institutional care achieve much more positive outcomes in the home-type institutional care model. Institutional care models similar to family life make it easier for children to acquire habits such as studying, doing homework, and attending school. The functionality of the triple system of school, family, and institutional care may increase the educational outcomes of children in institutional care.

Keywords: institutional care, education, academic achievement, school